

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENECE

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563; Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Vprašanje narodne koncentracije v Nemčiji

V Nemčiji bodo 6. novembra zopet volitve. Teh volitev, ki so že pete v letošnjem letu v državi, se vse nemške stranke boje. Morda ne toliko zaradi samega volivnega izida, ki utegne eni ali drugi stranki — najverjetneje hitlerjevcem — pripraviti občutnega političnega mačka, kakor zaradi predstoječega volivnega boja. Strankarske strasti so se namreč zaradi neprestanih volitev razvile do viška. Zajezele niso le poklicnih politikov, ampak ves narod. Politični boji se ne odigravajo le na shodih, ampak tudi v družtvih, na univerzah, v šoli in celo v družinah. Pri tem ne gre več za načelne, akademično vodene debate. Politično prepričanje se drugače mislečim vtepa v glavo z boksači, steklenicami, z nogami od stolov, nožmi in revolverji. Ko premnogim državljanih manjka najpotrebnejšega, se izdajajo milijoni mark za volivno agitacijo, brošure, plakate, uniforme, demonstracije in shode. Ljudstvo ne pride do miru, ker se ga peha iz ene volivne borbe v drugo. Medsebojna očitavanja, podtikavanja, blatenja vseh vodilnih mož vseh taborov je doseglo tako mero, kot še nikdar.

Pri vsej tej živahni politični razgibanosti pa muči strankine voditelje drugo, mnogo važnejše vprašanje, katerega seveda ne načenjajo pred volitvami: Kakšno stališče bo zavzel državni predsednik, stari maršal Hindenburg, do novoizvoljenega parlamenta? Zaradi Hindenburgovega odpora je padel Brüningov kabinet, češ, da ne odgovarja več političnemu razpoloženju med narodom. Tako je bilo konec centurumaško-socialistične koalicije. Iz volitev, ki so na to sledile, je najmočnejši izšel Hitler. Ker pa ni dobil vsaj 51 procentov glasov in poslancev, ampak samo 37, se tudi njemu ni moglo izročiti državnega krmila, kakor je zahteval. Najprej se je z njim pogajala vlada, toda ko so se zgodovinskega 13. avgusta pogajanja razbila, se je Hitler približal centru in z njim v zvezi skušal priti do delovne večine v parlamentu. Za začetek vsaj se je to tudi posrečilo — a vendar je Hindenburg podpisal kanclerju Papenu dekret, s katerim je razpustil državni zbor. Upravičena je torej skrb političnih voditeljev, je li bo državni predsednik izkazal zaupanje novemu državnemu zboru, ki se po vsej priliki ne bo bistveno razlikoval od pravkar razpuščenega. Kaj sploh hoče Hindenburg? Vladati s prezidialnim kabinetom in vojaštvom proti volji nemškega naroda?

Nikakor ne — odgovarjajo na to Papen in njegovi ljudje. Hindenburg hoče le odpraviti strankarski režim in vzpostaviti vlado narodne koncentracije. In v tej zvezi je bila izdana nova volivna parola: Ne gre ne za Hitlerja, ne Brüninga, ne Hugenberga, gre za Hindenburga. Nemci imajo voliti samo med Hindenburgom in kaosom. On je edina osebnost, ki more Nemčijo zediniti in rešiti. Torej naj se ustanovi Hindenburgova stranka — posebno jeklene čelade se zanjo zavzemajo —, kateri se gotovo ne bo težko uveljaviti na voličih. Poleg raznih vojaških in domoljubnih organizacij bi jo podpirale nekatere strokovne organizacije, nacionalisti pod Hugenbergom in — tako upajo vsaj širitelji te ideje — morda tudi ljudje iz bavarskega in centurumaškega tabora. Vse to so zaenkrat želje ljudi, ki so dosedaj vsaj več ali manj med narodom osamljeni.

Malo je nemških politikov, ki ne bi iz vsega srca pozdravili misli o narodni koncentraciji. Dvakrat rajši danes, ko je ljudstvo politično utrjeno in so strankarske blagajne prilično izčrpane. Toda vsak se bo vprašal: na kakšnem programu? In ne more biti drugega odgovora, kakor da vsekakor na istem, ki ga zastopa sedanja Papenova vlada. Baš tu pa se odkrije vsa površnost, da celo nalivnost takih slogaških poskusov.

Ni nobene verjetnosti, da bi nemški narod odobril Papenovo politiko. Papen in ljudje, ki stoje za njim, so prezrli, da je nemško državo zaradi zgodovinske preteklosti in individualističnega značaja njenih državljanih mogoče le na ta način zadovoljivo upravljati, da imajo tako posamezni sestavni deli države kakor tudi državljani sami kar mož veliko svobode. Največja uančnost vladanja obstoja ravno v tem, kako pategniti pravo mejo med zahtevami avtoritete in svobode. Papenove režim je v tem pogledu za sodobni, moderni čas vse preveč konservativen, nazadnjaški. Hotel bi iz Nemčije napraviti kasarno ali fabriko, ki je centralno urejena in centralno upravljana. Samo fevdalni gospodje, katedreški doktrinerji ali pa plačani agitatorji se morejo zavzemati v naši dobi za režim, ki ljudstvu krati osnovne državljanske pravice. Upravičeno opozarjajo Papena na psihologijo ljudskih mas, ki izbegava vsak prisiljen jopit, najbolj pa političnega. Razen tega so gospodarske, politične, konfesionalne in socialne razlike v rajhu tako različne, da se jih nikakor ne da nategniti na isto upravno šablono. Vsak poskus, izvesti enotnost s silo, diktaturo ali tudi z 51 odstotki, ne bi pospešil združevalnega procesa, ampak ga ogrožal. Razen tega je nemški narod veliko politično izkušen — ali vsaj misli, da je —, da bo vsako politično kuratelo odklonil, pa naj bi že hotel z njo postrežiti Hitler, Papen ali sam Hindenburg. Politično prepričanje je mogoče predpisati le bojazljivim in nesvobodnim ljudem, pa niti tem ne za dolgo časa. Sila ne vzgaja, temveč odbija in stotletja za nami so časi aancien regime-a, pravi znani nemški filozof Förster, ko je bilo dovoljeno samo eno politično mišljenje. Velika zmota je, pravi isti pisatelj, ako kdo vojaško mišljenje, stoji v pozoru in »maulhalten« istoveti z notranjim prepričanjem ali celo navdušenjem. V tem oziru bi nas morala, nadaljuje Förster, izučiti vojna leta in njihovi domovinski pouk...

Na Papenov način vladanja nemški narod gotovo ne bo nikdar pristal. Če si torej »Stahlhelm« ali kdor že želi narodne koncentracije, jo bo mo-

Razorožitveni načrt P. Boncoura

London, 10. okt. Bolj nego o predkonferenci petih velesil, ki naj reši vprašanje nemške enakopravnosti v zadevi oborožitve in v katero je načeloma po dolgem oklevanju francoska vlada privolila, se govori v francoski javnosti o razorožitvenem načrtu, ki ga je sestavil Paul Boncour in katerega sedaj njegov prijatelj Herriot proučuje.

Cepprav se o tem načrtu veliko govori, pa vendar nihče ne ve o njem ničesar drugega, kakor da je konstruktiven, pod čemer se seveda lahko razume vse mogoče. Pravijo, da ima Paul Boncour prav za prav pripravljena dva načrta, in sicer maksimalni načrt, ki predvideva zelo veliko omejitve oborožitve in oboroževanja vseh evropskih držav, katerim pa za to nuja največje mero politične varnosti pred napadom, in pa minimalni načrt, ki govori samo o meji, do katere more iti Francija, kar se tiče njene armade. Preden se bo ta dvojni načrt objavil, se mora, potem ko ga bo Herriot proučil, še odobriti od ministrskega sveta. Paul Boncour bo, pravijo, sam obrazložil svoj načrt. Ker mora med volitvami v senat, ki se zdaj na dnevnem redu, ostati dva ali tri dni v svojem departementu, bo s svojim načrtom, ako ga bo do tedaj francoski kabinet odobril, v Zenevi šele 19. oktobra. Po volitvah v novi parlament se bo potem tudi Nemčija gotovo zopet pojavila na razorožitveni konferenci — tako vsaj upajo v Londonu.

Garancije za mejo med Nemčijo in Poljsko?

Neko zanimivo podrobnost pa priobčjuje »Daily Telegraph«, da Francija v slučaju, če bi razorožila, zahteva od Nemčije, da vsaj za gotovo dobo garantira, da ne bo zahtevala revizije svoje zahodne meje. Ta doba naj bi se raztezala od 10 do 20 let, po čemer bi se ravnala tudi izmera francoske razorožitve. Ako bi Francija privolila v znatno zmanjšanje svoje vojaške sile, bi Anglija gotovo podpirala Francijo v zahtevi, da se Nemčija za primerno dobo odpove svojim revizijskim zahtevam. V takem slučaju seveda tudi ni dvoma, da bi Anglija in Francijo podpirale Zedinjene države severne Amerike.

Kaj bo s konferenco petih velesil?

O tem vprašanju do dosedanjega trenutka ne vlada še nobena jasnost. Kakor znano, želi MacDonald, da bi se vprašanje nemške zahteve po enakopravnosti obravnavalo na predkonferenci v Londonu, katere naj bi se udeležile samo Anglija, Francija, Nemčija, Italija in opazovalec Zedinjenih držav severne Amerike. Ta predlog je brez vsake rezerve sprejela samo Italija, dočim je Francija v

prvem trenutku odločno izjavila, da smatra tako konferenco za nepotrebno, ker vprašanje nemške enakopravnosti, ki predpostavlja revizijo versailleske mirovne pogodbe, spada pred forum, na katerem morajo biti zastopane vse velike in male države, ki so to pogodbo podpisale. Zdi se pa, da je Francija po razgovoru Herriota z delegatom Amerike pri razorožitveni konferenci Normanom Dawesom svoje stališče nekoliko spremenila. Zakaj londonski Foreign Office je sedaj dobil francoski odgovor, ki izmenjave misli, kakor jo želi MacDonald, ne odklanja, pač pa meni, da bi se bilo »treba« kraju take konference še posvetovati.

Francija sicer še ni izrecno opustila svojega stališča, da so za rešitev vprašanja nemške enakopravnosti kompetentne vse podpisnice versailleske mirovne pogodbe, v prvi vrsti Belgija, Poljska in Češkoslovaška, vendar pa se sliši, da bi Francija eventualno sprejela predkonferenco štirih, oziroma petih velesil, ki pa naj bi se vršila na vsak način v Zenevi ali pa v Lausanni, ne pa v Londonu. Na vsak način stališče Francije konkretno še ni razjasnjeno, pač pa je gotovo, da bo Herriot, čeprav ne posebno rad, sprejel povabilo MacDonaldia in odpotoval v London, da z njim glede vseh teh vprašanj med štirimi očmi zaupno konferrira.

London, 10. okt. 1. Konferenca petih velesil bo najbrž v Lausanni. Govorijo, da sta na to pristali že Zeneva in Nemčija.

Romunska presenečenja

Titulescu bo zunanji minister

Bukarešt, 10. oktobra. tg. Ministrski predsednik Vajda Voevod je včeraj zvečer sprejel zastopnike listov in jim izjavil, da je prejel od Titulesca brzojavko, da sprejme ponudeni portfelj zunanjega ministrstva. Vajda Voevod je pristavil, da ta prevzem zunanjega ministrstva ne pomeni nobene izpremembe smeri v zunanji politiki. Potem je opisal potek dosedanjih pogajanj s Titulescom, ki se je, kakor znano, radi diferenc v vprašanju rusko-romunske pogodbe o nenapadnem paktu voditi romunsko delegacijo in je končno tudi odložil svoje poslaniško mesto v Londonu. Vajda Voevod je dalje izjavil: »Na ponovno zahtevo Titulesca sem moral sprejeti njegov odstop. Kljub temu sem mu še enkrat ponudil poslaniško mesto v Londonu in mu dal na razpolago tudi zunanje ministrstvo«. Po kritiki, ki jo je Titulescu izjavjal o dosednji politiki vlade radi pogajanj o pogodbi o nenapadanju z Rusijo, se zdi izključeno, da bi Titulescu mogel delati kot zunanji minister v kabinetu Vajde Voevoda. Titulesca pričakujejo nočjo v Bukarešti in se domneva, da se bo potem skrajno zaostreni položaj razčistil.

Bukarešt, 10. oktobra. AA. Kakor je zna-

no so zadnje čase listi poročali o globokem nesoglasju med rumunsko vlado in njenim londonskim poslanikom Titulescom v zunanji politiki.

Danes pa je nastal dogodek, ki je to razmerje popolnoma spreobrnil. Vlada je ponudila svojemu londonskemu poslaniku zunanje ministrstvo. Titulescu je dal ostavko na poslaniško mesto zaradi pogajanj, ki jih je vodila rumunska vlada o nenapadnem paktu s Sovjetsko Rusijo.

Titulescu bo prispel v Bukarešto v sredo. Vlada ga bo pozvala, naj vodi zunanjo politiko Rumunije v skladu z zavezniški Rumunije in naj nadaljuje pogajanja o nenapadnem paktu s Sovjetsko Rusijo. Pogajanja se bodo nadaljevala z Litvinovim 17. oktobra.

Bukarešt, 10. oktobra. Ž. Predsednik romunske vlade Vajda Voevod je izjavil časnikařem, da je Titulescu brzojavno obvestil romunsko vlado, da je pripravljen prevzeti zunanje ministrstvo. Ministrski predsednik je dodal, da prevzem portfelja zunanjega ministrstva po Titulescu ne pomeni nobene zunanje politične spremembe v Rumuniji.

Francozi o lepotah Adrije

Andre Pierre obžaluje, da je v tej lepoti čital italijanske liste

Pariz, 10. oktobra. AA. Današnji »Ouvrec« prinaša članek iz Dubrovnika izpod peresa francoskega publicista Andreja Pierra, pod naslovom: Na obalah Slovanskega Jadrana. Pisec popisuje živopisno obalo od Sušaka pa do Boke Kotorske in med drugim pravi:

Ali je kje na svetu kapricioznejšega in lepšega okrevališča s tako živopisnimi obalami kakor je obala med Sušakom in Kotorom? Ne francoska azurna obala, ne italijanska rivijere, ki sta tako pokvarjeni s hotelsko industrijo, se ne moreta primerjati z jugoslovansko rivijero glede romantičnosti in prirodnih lepot. Pravilo so mi, da se z divnimi kraji na jugoslovanski rivijeri morejo primerjati samo vzhodne obale Japonske, toda Japonska je tako daleč, med tem ko je Dalmacija oddaljena od Pariza komaj 48 ur.

Človek bi hotel na tej božanski obali, ki ji ni enake na svetu, pozabiti evropsko krizo, pozabiti politiko in mednarodne spore in živeti v simfoniji barv in vonjav. Toda to je mogoče le, če je človek toliko pameten, da ne čita listov. Hudo bo tistemu, ki bi se izpozabil in se zatopil v čitanje listov, zlasti italijanskih. Priznati moram, da sem se jaz izpozabil in začel brati italijanska lista »Corriere della Sera« in »Giornale d'Italia«. Takrat je bilo konec mojemu pokoji in oddihu. Posebno me je presenetilo ali bolj revoltiralo pisanje lista »Giornale d'Italia«. Dopisnik tega fašističnega lista je bil tako smel, da je nekemu svojemu dopisu dal naslov »Pismo iz zasedene Dalmacije«. Kaj je hotel s tem reči? Da je Dalmacija italijanska in da so jo Jugoslavi brez pravice zasedli? Ta italijanski dopisnik je šel celo še daleč. Če smemo verjeti najzanesljivejšim

statističnim podatkom, šteje Dalmacija na svojih otokih in na črnogorski obali 750.000 prebivalcev, od tega pa je vsega skupaj komaj 2% italijanov, če k temu še prištejemo tudi Zader, ki ga je leta 1922 dobila Italija.

Italijanski listi 1932 lahko svoje napore še podvoje, toda nikoli ne bodo nikogar prepričali, da bi bila Dalmacija italijanska in da nasledstvo Habsburga po letu 1918 pride pod Rim. Ta kampanja, ki je še absurdnejša od kampanje za italijansko Korzika, samo kvari italijansko-jugoslovanske odnose in otežuje sporazum med Rimom in Belgradom. Skorašnja sklenitev italijansko-jugoslovanske trgovinskega dogovora mora biti začetek nove dobe in prva etapa jugoslovansko-italijanskega zblizanja. Toda članki, ki zagovarjajo nemogoče imperijalistične tendence, ne bodo mogli prispevati k temu zblizanju, naj bo to zblizanje še tako v interesu evropskega miru.

Vojna v južni Ameriki

Asuncion, 10. okt. AA. Paragvajska vojska se je polastila trdnjav Ramirez in Ykura. Pri tej priliki je uničila en bolivijski bataljon. Poveljni bataljona in več oficirjev je bilo ujetih.

Hindenburg - regent?

Berlin, 10. oktobra. Ž. »Welt am Montag« javlja, da bo vlada proglasila predsednika Hindenburga za guvernerja v istem smislu kot je Horthy v Budimpešti ter ga bo proglasila za čuvarja cesarskega prestola.

službah traktiran kot manjvreden in nezanesljiv državljani, zato ker je katoliške veroizpovedi. Nič ni bolj protinacionalnega, kakor klasirati državljane v bolj ali manj zanesljive. Zato opozarjajo Papena, naj tudi neha s svojo proti-delavsko politiko, s katero milijone delavskih mas naravnost sili v komunizem in socializem, proti katerima se dozdnevno bori z vsemi silami. Nemška socialna demokracija je že davno popolnoma lojalna meščanska stranka. Papen pa ji s svojo politiko naravnost usiljuje revolucionarno taktiko.

Mož »Hindenburgovega zaupanja« ima torej malo upov, da bo po poti, ki jo hodi dosedaj, uspel za narodno koncentracijo. Politična sloga je nemškemu narodu bolj kot karkoli na svetu potrebna. Toda izvesti jo bo mogel le državnik, ki bo z bolj sodobnimi vidiki meril politično obzorje kakor von Papen.

Nov vojni vikar

Belgrad, 10. oktobra. 1. Za vršilca dolžnosti vojnega vikarja in referenta v ministarstvu vojske in mornarice je vsled upokojitve dr. Rožiča imenovan vojaški župnik gosp. Davorin Medved.

Ostavka belgrajskega župnika dr. V. Wagnerja

Belgrad, 10. okt. 1. Pred par dnevi je podal dolgoletni in priljubljeni belgrajski župnik dr. Vekoslav Wagner ostavko na svoj dosednji položaj. Belgrajski nadškof dr. Rafael Rodić je ostavko takoj sprejel ter imenoval komisijo, pred katero ima dr. Wagner izročiti vse svoje dosedanje posle za časovno upravitelju župnije Kristusa Kralja g. Ceceku. Nadškof je imenoval v to komisijo zemunškega župnika Schulza, jezuita Ambrekovića in svojega osebnega tajnika Justina Čmelcra. Dr. Wagner je izročil vse svoje posle začasnemu upravitelju danes ob 3 popoldne.

Bolgarija na balk. konferenci

Sofija, 10. okt. 1. Čeprav je bila svojčas bolgarska nacionalna skupina za balkansko konferenco sklenila, da se letos ne bo udeležila balkanske konference, ki bo topot v Bukarešto, se je sedaj odločila, da bo jeseni odšla na to konferenco ter postavila predlog, da morata Grčija in Jugoslavija izpolniti svoje obveznosti, ki sta jih dali Bolgariji na preteklih konferencah. V slučaju pa, da se ti predlogi bolgarske delegacije ne bi sprejeli, bo Bolgarija takoj zapustila konferenco ter ne bo sodelovala na nobeni balkanski konferenci več.

Armada nezaposlenih

Washington, 10. okt. AA. Trgovinsko ministstvo je objavilo statistične podatke o nezaposlenosti v Evropi in Ameriki. Po tej statistiki ima Evropa, ki šteje 310 milijonov ljudi (brez Rusije), 11.378.000 nezaposlenih, USA, ki ima 123 milijonov ljudi, pa 11.400.000. Razmerje med nezaposlenostjo na obeh celinah je torej 3.60 odstotka za Evropo in 9.50 odstotka za USA. Med evropskimi državami, ki so po nezaposlenosti najbolj prizadete, sta na prvih dveh mestih Nemčija (8.70 odstotka) in Velika Britanija (6.40 odstotka).

Skupščina ZN

Zeneva, 10. okt. AA. Po več ko enem tednu premora se je skupščina Zveze narodov davi vnovič sestala pod predsedništvom Politisa, da sprejme na znanje poročila raznih komisij. Za sejo je bilo razmeroma malo zanimanja, ker se je v začetku seje zbralo komaj nekaj več ko 50 delegatov in prav toliko časnikařev in drugega občinstva.

Dunajska vremenska napoved: Nobene bistvene spremembe vremena ne bo, samo ponekod se bo začasno zjasnilo.

Z ODOL-OM
si ohraniš
zobe zdrave
ter razkužuješ
in usno in vratno
duplino.

Nova trozveza Srednje Evrope

Nemški nacionalizem sili do obrambne zveze Francija-Poljska-Češkoslovaška

Izvirne informacije našega ženevskega dopisnika

Ženeva, dne 7. okt.

Tekom ravnokar minulega zasedanja Svetne Zveze narodov je moralo vsakemu pasti v oči izvanredno živahno in vsestransko delovanje francoskega predsednika vlade, Herriot je namreč imel neprestano sestanke z delegati Belgije, Poljske kakor z zastopniki držav Male antante. Pojavljati so se začele različne razlage in če bi neki član delegacije neke vzhodnoevropske države ne bil zagrešil indiskretnosti, bi se danes ugibali o problemih, katere je Herriot preračeval s zastopniki zavezniških držav Francije na evropskem vzhodu. Tako pa danes vemo, da je francoski državnik porabil svoje bivanje v Ženevi manj zato, da zasleduje debate na Svetu Zveze narodov, kakor da v skupnem razgovoru z zastopniki prijateljskih držav Francije določi, kaj bo treba ukreniti, da se na učinkovit način odgovori agresivni zunanji politiki nove nemške nacionalistične vlade.

Njegovi razgovori so imeli dva cilja: 1. da osveži čut solidarnosti med Francijo in med onimi državami, s katerimi ima Francija že posebne vojaške pogodbe in da se vzamejo v obzir morebitne spremembe v dosedanjih pogodbah, ako bi tako zahtevalo stališče Nemčije. 2. je Herriot poskušal ustvariti med državami, ki so že francoske zaveznice, bolj dosledno sodelovanje. Zaenkrat obstoja samo med državami Male antante na eni ter med Poljsko in

Romunijo na drugi strani pogodbeni obveznosti političnega in vojaškega značaja. Vzel pa je ostala odprta med Poljaki in Čehoslovaki. Herriot je poskušal pridobiti ti dve državi za zblizanje.

Nemška ofenzivnost, odkar je prevzel vladne posle Pape, oziroma general Schleicher, je ustvarila na Poljskem popolnoma nova politična razpoloženja. Poljsko-sovjetski dogovor je plod zadnjih dogodkov v Nemčiji. Isto se je opazilo na Češkoslovaškem. Na konferenci v Stresi se je prvič ugotovilo, da sta Poljska in Češkoslovaška pripravljena tesno sodelovati na gospodarskem polju, da odbijeta morebitne nemške gospodarske imperialistične nakane. Herriot je v Ženevi poskušal raztegniti to prijateljsko razpoloženje tudi na politično polje ter tudi v tej smeri vplival na Beneša in Zaleskega. Med češkoslovaškim in poljskim zunanjim ministrom je prišlo do več tajnih sestankov, katerim sta prisostvovala tudi češkoslovaški in poljski poslanik v Parizu. Iz verodostojnih virov se lahko trdi, da je na teh pogovorih bila sprožena misel o politični zvezi med Poljsko in med Češkoslovaško, ki je bila simpatično sprejeta od obeh strani. Da se je govorilo tudi o sodelovanju obeh armad v slučaju, da bi Nemčija pod pritiskom nemških nacionalistov hotela napasti zapadne meje, se v ženevskih krogih smatra za zelo verjetno, toda točne informacije o tem ne obstojajo. Vsekakor pa je zanimivo pribiti, da se spričo ne-

gotovosti, katero je ustvarila Nemčija na evropskem političnem obzorju, države začnejo zbirati, da branijo svoje meje. In v tej zvezi bi trozveza Francija-Poljska-Češkoslovaška, o kateri bi pred enim letom noben politik ne smel niti sanjati, ustvarila novo obrambno obzidje na zapadni meji Nemčije, ki bi bilo močno zadosti, da nam prihrani grozote novih vojnih zapletljajev.

Vladimir Jakymiv.

Praga, 10. okt. »Narodni Politika« se bavi na uvodnem mestu z vprašanjem češkoslovaške nevtalnosti ter stavlja vprašanje, kdaj bi nastopil za CSR slučaj, ko bi morala ostati nevtalna in kdaj, ko bi morala brez oklevanja v vojno, četudi bi sama ne bila napadena. Clankar pride do zaključka, da bi zadnji slučaj moral nastopiti edinele, kadar bi Nemčija hotela uveljaviti svoje revizionistične načrte. V tem vprašanju so interesi Češkoslovaške, Poljske in Francije istovetni in nalagajo vsem trem državam absolutno solidarnost. Kadarkoli bi se zgodilo, da bi Nemčija napadla Poljsko ali Francijo, morajo avtomatično nastopiti vse tri države. Iz tega sledi popolnoma jasno, da v slučaju nemškega napada nobena od treh držav, torej tudi CSR ne, ne more in ne sme ostati nevtalna. Ako se vzame v poštev dejstvo, da so »Narodni Politika« poluaradno glasilo čr. vlade, izgleda verjetno, da se vršijo med tremi državami širokopotezna pogajanja za politično in morebiti tudi za vojaško zvezo.

V zvezi s peklenskimi stroji

Belgrad, 10. okt. AA. V zvezi s preiskavo o napadu na orožniško postajo v Brušanah in spopadom med odpadniško tolpo na Velebitu je preiskovalna oblast odkrila skupino skrivajcev, večinoma že znanih tihočepcev in sorodnikov pobeglih odpadnikov Rukavine in bratov Devčević, ki so tihočepili iz inozemstva peklenske stroje, orožje in municijo, zlasti iz Zadra in Reke, kjer so jim vse to izročili Pavlič in Servaci in njihovi tamonjski agenti. Rukavina in bratje Devčević so orožje, peklenske stroje in municijo sami razdeljevali med svoje in jim izročali tudi denarne nagrade. Iz izjav dozdaj aretiranih oseb izhaja, da je bila akcija od Karlobaga v Primorju pa do Gospiča del ilegalne akcije, ki so jo proti naši državi vodili iz Bolgarske in Madžarske. Preiskava se nadaljuje, krivci pa bodo izročeni sodišču.

Razpis službe

Ljubljana, 10. oktobra. AA. Kr. banska uprava dravske banovine razpisuje v splošni bolnici v Mariboru, službo šefa kirurškega oddelka s kvalifikacijo po čl. 20. zakona o bionah. Prošnje je treba vložiti pri kr. banski upravi dravske banovine v Ljubljani do 20. oktobra 1932.

Belgrajske vesti

Belgrad, 10. oktobra. AA. Seja kluba senatorjev se bo vršila 17. t. m. ob 17 z dnevnim redom: reševanje tekočih zadev. — Sejo je sklical predsednik kluba, Kosta Timotijević.

Belgrad, 10. okt. Iz narodne skupščine se poroča, da se bo skupščina sestala k rednemu zasedanju dne 14. t. m. Po uvodnih formalnostih in po izglasovanju nujnih predlogov, bo volila novo skupščinsko predsedništvo, ker je letošnje zasedanje že končano.

Belgrad, 10. oktobra. I. Dne 24. t. m. bo pri okrožnem sodišču za mesto Belgrad revizija značnega procesa v zadevi falzificiranja plomb pri Privilegirani izvojni družbi.

Na kongresu naših pravnikov

Vlasi našega posebnega poročevalca

Dubrovnik, 8. okt.

V oktobru preneha v Dubrovniku poletna sezija, zimska še šele prične novembra. Čeprav bi ne bil na mestu dvom o tradicionalni gostoljubnosti Dubrovčanov, je prav gotovo tudi ta okolnost, da namreč prihaja k njim okoli 1000 precej denarnih gospodov v času, ko letoviščarji zapuščajo mesto, dobrodejno vplivala na razpoloženje, ki je obhajalo meščane, ko je lépi »Aleksander I« zavlil v gručko pristanišče in je godba zaigrala v pozdrav. Mnogo odvetnikov je prišlo tudi v družbi svojih žen, kar so dubrovniški trgovci pozneje z zadovoljstvom ugotovili. Fotograf Berner je s posebnimi reklamnimi listi napovedal 10 odstotno znižanje za vse goste. Neki znanec, moj stanovski tovariš (!), mi je tožil, da so nekateri prodajalci dubrovniških spominov ob tej priložnosti povišali cene. No, tej izkušnji se še naši Ljubljanci za časa vselejma in podobnih slovesnosti težko upirajo. Dejstvo je, da so se Dubrovčani potrudili, da napravijo bivanje svojim gostom kar najprijetnejše. Naj omenim samo koncert v Filharmoniji, ki so ga priredili njim na čast. Morda ne pretiravam, ako trdim, da ne zmore niti Ljubljana takšnega orkestra, kakor je dubrovniški, ki ga seveda vodi Čeh. V gledališču si lahko ugotovilo, da Dubrovčani in po vseh predpisih našim kane Dubrovčanke z lahkoto prenesejo najhujšo vročino.

Delu kongresa ni bilo lahko slediti, posebno časnikarju ne, ki se ne more zlahka uživati v finese odvetniških debat, pa naj jih narekuje v resnici pravniški čut ali samo debaterska nagajivost. Delo je bilo poleg tega razdeljeno med štiri sekcije, ki so obravnavale posamezna vprašanja posebej, skoraj ob istih urah in na različnem kraju. Organizatorji kongresa so delo udeležencem olajšali s tem, da so dali teze poročevalcem natisniti, da jih je vsak kongresist lahko že prej proučil. Zanimala me je III. sekcija s temo »Hipoteka na ladje malo zaradi tega, ker je mornarica za Jugoslavijo življenjskega pomena, malo zaradi tega, ker sem vprašanje poznal še iz šolskih klopi. Sicer pa sem z velikim zadovoljstvom ugotovil, da se tudi slovenski odvetniki zanimajo za to vprašanje. Vseučiliški profesor Mogan iz Zagreba in dr. Boris Furjan iz Ljubljane sta branila tezo, naj se hipoteka na ladji uzakoni takoj, ne da bi čakali na objavo vsega pomorskega zakonika, dr. Pršič, neizprosen debater iz Belgrada, je zastopal tezo, da bi bilo v škodo jasnosti in soglasja zakonodaje, ako bi se zakon o hipoteki izrgal iz celotnega načrta o pomorskem zakoniku in

Zadnja poročila

Herriot gre v London

Pariz, 10. oktobra. tg. Francosko-angleški razgovor v Londonu je sedaj določen na prihodnji četrtek in petek. Herriot bo že v sredo popoldne zapustil Pariz in se odpeljal v London.

Pariz, 10. oktobra. tg. Tudi danes je bil angleški poslanik, lord Tyrell pri ministrskem predsedniku Herriotu. Nadaljevala sta razgovor o francosko-angleškem sestanku. Povabilo angleške vlade Herriotu, da pride v London, in hitri sklep Herriota, da odpotuje, se smatra v uradni krogi za dokaz dobrega francosko-angleškega razumevanja in kot posledica v Lausanni sklenjenega zaveznega pakta med obema državama. Potreba tega potovanja pa obenem kaže, da med Londonom in Parizom sedaj še ni popolne soglasnosti o razorožitvenem vprašanju, katero bi se moglo do- seči le z osebnimi sestanki. Po najnovejših vesteh iz Londona vztraja MacDonald še vedno pri tem, da se določi konferenca petih držav, Ženeva pa sili na to, da bi prišlo do čim hitreje odločitve o nadaljnji udeležbi Nemčije pri razorožitveni konferenci.

Podaljšanje deviznega kredita

Basel, 10. oktobra. tg. Upravni svet mednarodne reparacijske banke pripravlja material za pripravljeno svetovno gospodarsko konferenco, ki bo koncem oktobra. Zastopniki mednarodne reparacijske banke bodo predlagali, da se razpravlja o mednarodnem vprašanju valutnih dolgov. Razmotrivali bodo vprašanje vrnitve k zlaternu standardu in določili smernice za one države, ki hočejo zopet uvesti zlati standard. Upravni svet je tudi sklenil, da se krediti mednarodne reparacijske banke, ki so bili dani emisijemskim bankam Avstrije, Madžarske in Jugoslavije in zapadejo sredi oktobra, podaljšajo za nadaljnje tri mesece.

Papen pred državnim sodiščem

Leipzig, 10. oktobra. tg. Danes se je začela pred državnim sodiščem razprava proti Papenovi vladi radi imenovanja državnega komisarja v Prusiji in »odstranitve prejšnje pruske vlade. Za prejšnjo prusko vlado je izjavil ministerialni direktor dr. Brecht, da Prusija nikakor neče napadati osebe državnega predsednika. Bivši pruski ministri nič ne dvomijo o načelni volji državnega predsednika, da hoče varovati ustavo, pač pa na najodločnejši način zanikajo pravilnost informacij, ki so mu bile dane. Predmet tožbe je samo vprašanje, ali je bilo postopanje državne vlade pravno dopustno, predvsem pa, da se bivša pruska vlada oprosti žaljivega očitka, da Prusija ni vršila svojih dolžnosti.

Predavanje o Prokletijah

Ljubljana, 10. oktobra.

Slovensko planinsko društvo je nocoj ob 8 otvorilo svoj letošnji cikel predavanj s krasnim predavanjem hrvatskega planinca dr. Gušića, ki je Ljubljančanom še v dobrem spominu od lanskega leta. Topot si je predavatelj nadel dokaj težko in kočljivo nalogo: povesti poslušalce v planinski svet, ki je še docela pozabljen od sveta, v svet, kjer ni poti ne planinskih koč, v svet, katerega mrke vrhove še ni prestopila noga planinca in geografa, v svet, katerega osrčje še hrani v sebi polno nerazkritih skrivnosti. Imena posameznih vrhov tega planinskega sveta zamažimo po zemljevidu. Ta zapuščen planinski svet, to mrko pogorje tam nekje na severni albanski meji — se imenuje Prokletije.

Predavanje dr. Gušića je privabilo v Delavsko zbornico mnogo planincev in ljubiteljev narave. Čeprav miče ni dvomil, da bo predavanje zanimivo, je bilo pričakovanje vseh vendarle bogato preplačano. Dr. Gušićovo predavanje se odlikuje po takšnem plastičnem in topline toplem izražanju, da te z neodoljivo silo pritegne k sebi. Ne veš, kdaj in kako — in že si ves v njem in z njim tam nekje daleč, tam nekje visoko na poti v skrivnostno pogorje...

Predavanje je bilo združeno s skioptičnimi slikami, ki jasno dokazujejo, da dr. Gušić ni samo dober planinec, ampak tudi presenetljivo spreten fotoamatelj, ki zna v vsak svoj posnetek položiti kosček svojega srca, kosček svoje duše.

Vsa južna Amerika v plamenih revolucije

Kapitalisti USA se smejejo v pest

Newyork, 10. okt. Diplomacija USA ima rešiti sedaj tri naloge: 1. pripraviti evropske države do sporazumnega razorožitvenega načrta, ki naj bi izboljšal finance evropskih držav v toliko, da bi mogle Ameriki plačati vojne dolge; 2. zaječiti japonski imperializem v Mandauriji s pomočjo Lyttonovega poročila, ako pa bi s tem ne šlo, z učinkovito demonstracijo ameriškega brodomarja, in 3. pazno zasledovati revolucionarno gibanje, ki je za jelo malodane vse države latinske Amerike. Bolivija vodi vojno s Paragvajem za Chaco, zato, ker se nahajajo tam vrele izborne nafte. Bolivija, ki je orientirana prijateljsko napram Združenim državam severne Amerike, stremi na tem, da bi po zasledbi Chaca omogočila ameriški Standard Oil, da odpravila nafto direktno najkrajšim potom po reki Paragvaj, dočim Paragvaj podpira britanski petrolejski koncern, ki konkurira Ameriki in vidi zato svoj interes v tem, da prepreči aneksijske namere Bolivije.

Kolumbija se pripravlja na vojno z republiko Peru, ki je nedavno na reki Amazonas iz gospodarskih razlogov okupirala Port Leticia, ki pripada Kolumbiji.

V Braziliji vojno stanje med osrednjo vlado in federalno državo Sao Paulo dejansko ni prenehalo, dasi so vladne čete Pavliste porazile. Tudi tukaj je v zvezi s tem, da se v Braziliji razlagajo, ki govorijo za osamosvojitve Sao Paula.

V Chilu se vsak dan med krvavimi panti menja vlada. Aviatine čete so najprej strmoglavile predsednika Davila, nakar je oblast prešla v roke militaristične klike predsednika, generala Bartolomea Blanca. Toda že naslednji dan so aviatiki prisilili Blanca, da je odstopil, toda takoj potem so

zopet Blanca posadili na predsedniški stol. Ta pa je pozval iz Argentine tam v pregnanstvu živečega bivšega diktatorja Chila Ibaneza. Nato se je v Autogastu, glavnem pristanišču severnega Chila, ki je bogat na solitru, uprla garnizija in se skupaj s civilnimi oblastmi pobunila proti Blancu. Ta je poslal v Autogasto čilsko vojno mornarico. Aviatični korpus se je proglasil za nevtralnega. V Washingtonu so menili, da je ta upor resnega značaja, ker bi mogel privedi do ločitve severnega Chila od južnega. Razume se, da imajo na tem predvsem interes salpeterski koncerni severnega Chila, ki konkurirajo z južnimi, in za katerimi zopet stoji nasprotstvo med ameriškim in angleškimi solitrskimi koncerni. V Ekvadorju je vlada, ki je prišla na oblast pred enim mesecem, prisilila k ostanki vojnega ministra, ki je obdolžen, da je hotel ustanoviti vojno diktaturo.

Na otoku Kubi razsaja najhujši teror. Takoj po umoru predsednika senata Bello so bili ubiti po tajni policiji štirje konservativci, ki so vodili opozicijo v senatu proti vladi. Razume se, da sedaj konservativci še huje rujejo proti obstoječemu stanju, tako da je otok v stalni revoluciji. Socialistična vlada skuša pollačiti to gibanje z najhujšimi sredstvi. Diktator Kube Machalo z železno pestjo vzdržuje red in zlasti pazi na študente, ki se najbolj bujijo.

Razume se, da imajo od tega največ dobička tovarne, ki v severni Ameriki izdelujejo najrazličnejši vojni material. Največ dobička dela firma Remington Arms Company v Bridgeportu v Connecticutu, ki je od Kolumbije dobila veliko naročilo. Zasluzijo pa seveda tudi drugi.

Zveza Japan-Francija

London, 10. okt. z. »Sunday Times« objavljajo senzacionalno vest, ki je izvala veliko zanimanje v vseh političnih krogih, da je japonska vlada stavila francoski vladi predlog za sklenitev zveze med Francijo in Japonsko. Francoski zunanji minister je takoj proučil ta predlog japonske vlade. Pri proučevanju so bili navzoči številni politiki in državniki, med katerimi je bil tudi star francoski diplomat, ki je znan kot izvrsten poznavalec

orientalskega vprašanja. Francoska vlada je po vsestranski proučitvi tega japonskega predloga istega odbila. Po mišljenju onega starega francoskega diplomata Francija nikakor ne more sprejeti japonskega predloga iz številnih razlogov, posebno pa ne radi tega, ker bi se v nasprotnem slučaju smatralo to za nelojalno gesto napram drugim velesilam, ki imajo svoje interese na Daljnem vzhodu.

Politične drobtine

London, 10. oktobra. AA. Minister Churchill zapusti danes kliniko, kjer se je zdravil.

London, 10. oktobra. AA. V lancshirskem rudniku je strmoglavilo dvigalo z rudarji v globino. V dvigalu je bilo 15 rudarjev.

Dubrovnik, 10. oktobra. AA. Pred nekaj dnevi je prišla skupina okoli 420 angleških turistov z velikim turistovskim parnikom »Atlantis«.

Bruselj, 10. oktobra. AA. Po prvih volilnih izidih sodeč so socialisti pri večerajšnjih volitvah v občinske zastope močno napredovali.

Pariz, 10. oktobra. AA. Havas poroča iz Londona, da bo sestanek med MacDonaldom in Herriotom po vsej priliki že ta četrtek v Londonu. Razpravljalta bosta o razorožitvi.

London, 10. oktobra. AA. Davi sta se sestala angleški zunanji minister sir John Simon in ameriški pomorski delegat Norman Davis.

Berlin, 10. oktobra. AA. Za predsednika nemške ljudske stranke je bil vnovič izvoljen poslanec Dingeldey.

Madrid, 10. oktobra. AA. V pokrajini Badajoz je izbruhnila delavska vstaja s komunističnimi cilji. Delavci se s soboto uprizarili revolucionarno stavko in se nato polastili raznih občin. Orožništvo se je moralo pred pritiskom delavstva umakniti. Guverner pokrajine je izdal stroge protiukrepe, kaže pa, da bo morala vlada poslati v te kraje večje oddelke.

Budimpešta, 10. oktobra. tg. Na današnji seji ministrskega sveta se je soglasno sklenilo, da se ukine preki sod, ki je bil lansko leto razglašen za vso Madžarsko.

Atene, 10. oktobra. tg. V zadnjih 24 urah so čutili na polotoku Kalkidike 5 novih potresnih sunkov.

Osebnosti

Belgrad, 10. oktobra. I. Na predlog pravosodnega ministra je postavljen s kraljevim ukazom Domenik Niko za starešino oddelka vzhodnega državnega tožilstva pri Stoli Sedmorice v Zagrebu v oddelku B, v drugi skupini. Napredovali so: Iz 5. v 4. položajno skupino 2. stopnje Franc Gorenčan, sodnik okrožnega sodišča v Ljubljani, iz 6. v 5. položajno skupino Koncler Anton in Karlovšek Janko, prvi sodnik v Murski Soboti, drugi pa sodnik v Prevaljah. Za računovodjo pri višjem deželnem sodišču v Ljubljani sta postavljena: Janko Spreizer v 6. skupini in Markič Viktor v 7. skupini.

Belgrad, 10. oktobra. I. Upokojen je Rudolf Bizjak, davčni inšpektor 6. položajne skupine pri davčni upravi v Bizelini. Z odlokom notranjega ministrstva je prestavljen od okrajnega glavarstva v Novem k predstavništvu mestne policije na Sušaku pristav 8. položajne skupine Stefan Pernar. V prometnem ministrstvu sta premeščena na pošto Ljubljana I. iz pošte Bled Anton Miklavc in Anda Hudales.

Belgrad, 10. oktobra. I. Na predlog finančnega ministra je premeščen s kraljevim ukazom v finančno ravnateljstvo v Splitu za višjega poverjenika finančne kontrole v 6. položajni skupini Franco Golob, dosedanji višji poverjenik pri finančnem ravnateljstvu v Ljubljani.

Belgrad, 10. okt. I. Radi sestave strokovne gozdarske terminologije je imenovan minister za gozdove in rudnike komisijo, kateri je poveril gornjo nalogo. V komisijo so imenovani sledeči uradniki ministrstva za gozdove in rudnike: inšpektor Jovan Simonović, višji svetnik ing. Roman Srnava, svetnik ing. Ladislav Crnagaj, svetnik ing. Jure Petrak, svetnik ing. Svobodan Baranac, svetnik ing. Sreten Rošić, računski inšpektor Peter Mihajlovič, svetnik Gojko Zeković in ing. Ciril Dimić.

Starši in naše srednješolstvo

Občni zbor društva „Sola in dom“

V nedeljo, dne 9. t. m. se je ob obilni udeležbi — krog 300 udeležencev vseh slojev — vrnil občni zbor omenjenega društva. Udeleženci so se zbrali iz Ljubljane, okolice in izven nje tako točno, da je mogel

predsednik dr. Pirjevec

otvoriti občni zbor točno ob 10. Pozdravil je navzočega zastopnika prosvetnega oddelka in sp. dr. Kotnika, zastopnike Šolske matice, Prof. društva, Učiteljskega združenja in vse navzoče ter pozval društvenega tajnika prof. Čopiča, naj poda

ljajniško poročilo

Iz dobro sestavljenega referata smo posneli, da je imel odbor v svojem prvem poslovnem letu dve glavni nalogi: idejno poglobitev in utrditev društva ter razširitev organizacije. Njegove naloge so vobče: 1. zbirati vse omen želje staršev, ki se tičejo našega šolstva in vzgoje naše mladine; 2. organizirati sestanke in pri teh pretresati želje in predloge staršev; 3. prirežati informativna predavanja za starše; 4. organizirati redno izdajanje društvenega lista, v katerem naj bi se objavljale razprave načelnih vprašanj; 5. posredovati pri šolskih oblastih v vseh potrebnih zadevah, ki zadevajo splošnost; 6. predlagati na primerljivih mestih upravičene želje staršev in učiteljev; 7. staviti iniciativno tudi razne predloge, ki se tičejo šolstva in vzgoje vobče in podrobno; 8. propagirati priznanje sveta staršev, ki naj bi bil neke vrste legalna institucija v pomoč šolski upravi, in 9. pospeševati stik med šolo in domom zlasti s pomočjo rednih govorilnih ur na srednjih šolah.

V posamezne slučaje privatnega značaja in v stanovske razmere učiteljskega pa se društvo ni in se ne bo moglo vmešavati, ker bi s tem prekoračilo svoj delokrog.

V tem letu je priredilo društvo 6 sestankov v ljubljanskem okolišu, in sicer v Domžalah, Litiji, Št. Vidu nad Ljubljano, na Viču, pri D. m. v Polju in Zalogu. Vsi so bili dobro obiskani in so dobro uspeli.

Zanimalo se je društvo tudi za redukcije šolstva in profesorjev v Dravski banovini. Sicer je bila reducirana samo 1 cela gimnazija in več profesorjev upokojenih, premeščenih in reduciranih pa je bilo več profesorjev. Društvo je poskušalo posredovati, a do danes še brez uspeha. Ne bo pa kazalo drugega, razmere so to jasno dokazale, kakor da se III. gimnazija čimprej zopet odpre in zgradi zanj novo poslopje. Glede profesorjev je društvo prosilo na pristojnem mestu, naj ministrstvo velikemu neredu čimprej odpomore.

Društvo je razpisalo anketo staršev o vprašanju, ali naj se vrši le poldnevni ali celodnevni pouk. Starši so se z ogromno večino izrekli za poldnevni. Celodnevni je zaenkrat v naši banovini odgojen, ni pa preklekan in treba bo bržkone novih posredovanj, če bomo hoteli imeti le poldnevne.

Zanimalo nas je tudi vprašanje, ali naj brez-pogojno vsi učenci stanujejo v kraju šole, ali naj bi se smeli voziti v šolo po železnici. Anketa, ki smo jo pri starših izvedli, je tudi v tem vprašanju z ogromno večino se izrekla za to, da naj bo dovoljeno otrokom stanovati pri starših v bližnjih krajih in se voziti v šolo.

Novi finančni zakon ne dopušča več prestopa iz meščanskih šol na učiteljska. Društvo je posredovalo tudi v tem oziru. Žal, brez uspeha.

Vložili smo tudi prošnje, da bi smeli prostovoljno ponavljati razred oni četrto- in osmošolci, ki pri mali ali veliki maturi padejo in ne smejo naslednje leto nikamor v šolo. Žal, tudi ta predlog še ni imel uspeha.

Prevzeli smo tudi predlog »očeta z dežele«, ki je bil priobčen v »Slovenec«, in vložili pri banki upravi prošnjo, naj odredi, da bo imela vsaka srednja šola v vsakem razredu vsaj po eno paralelko z dopolnanskim poukom; v ta razred naj hodijo najprej vsi oni učenci, ki se vozijo v šolo po železnici ali hodijo iz okolice v mesto. V tem oziru bomo, upamo, uspeli.

Poročilo blagajnika.

Ko je bilo tajnikovo poročilo soglasno odobreno, je poročal dr. Gerlovič, da je imelo društvo od prostovoljne članarine za nekaj dinarjev premalo gotovine, toda mal primanjkljaj v blagajni bo gotovo še danes pokrit, saj je veliko članov pristopilo kar ob prihodu na občni zbor.

Za nadzorstvo je poročal nadzornik A. Škulj in predlagal absolutorij, ki je bil z odobravanjem sprejet.

Nato je bil na vrsti referat ravn. v p. dr. Lončarja

o našem šolstvu

Izvajal je nekako teje misli: Danes vlada radi redukcij šol in učiteljev v našem šolstvu tak nered, kakršnega ne pomnimo. Mi smo zainteresirani na našem šolstvu. »Dobra uprava — dobra država, ta izrek nam ne sme biti tui, mi ne smemo mirno gledati, kako se dela brez nas in proti nam, k ureditvi šolstva bi bilo treba prilegniti tudi starše. Šola je za nas prevažna, kajti le po njej moremo priti do prave duševne svobode. Ni je svobode brez šole, ni šole brez demokracije in tudi svobode ni brez demokracije. Bratje Srbi so živeli v drugih razmerah kot mi. Ko so se oni borili za svobodo, je turška vlada že razpadala, mi smo se borili za svojo z Nemci, ko so se ti šele dvigali. Srbi so se borili za svobodo, da bi prišli do omike, mi pa z omiko za svobodo. Mi ne moremo nazaj, temveč le naprej: z omiko do polne duševne in telesne svobode. Zato težko prenašamo odprave vsake šole, ki pomeni korak nazaj, zato nas boli redukcija III. gimnazije, ki je rodila za posledico prenatrpanje vseh srednjih šol v Ljubljani in preobremenitev profesorjev. Če bi hoteli danes urediti v Ljubljani pouk vsaj za silo, treba nastaviti vsaj 40 profesorjev. Te redukcije niso zadele le posameznikov, temveč splošno korist naroda.

Z novo šolnino so prizadeali najbolj mali kmet, delavec, obrtnik in uradnik. Pouk naj bo brezplačen. Šolske knjige naj se ne menja vsak hip po letih, razredih in zavodih.

Zvečki so monopolizirani; pri tem so prizadeti trgovci, katerim so ostale v skladiščih velike zaloge zvezkov.

Svojtas je ministarstvo prepovedalo vsakršno zbiranje denarja v šoli, izvzemši za podporo revnim učencem. Danes pa se vsak hip vrše zbirke v najrazličnejše svrhe.

Počitnice niso urejene, vsak čas se menja. Smo mnenja, da ni treba preveč prostih dni našim učencem. Masaryk je rekel: »Znanost se težko pridobi, a tudi težko prebavi. Učitelj in učenec morata imeti dovolj časa, da snov v miru predelata, oziroma prebavita.

Šolskih knjig je preveč, treba bi jih bilo revidirati in marsikaj v njih črtati.

Šol. upravo treba poenostaviti. Učitelji so danes več pisarji kakor učitelji in vzgojitelji.

Učni načrti niso povsem v skladu z razmerami. Oni kraji, ki so šele pred kratkim prišli izpod turškega jarma, imajo druge razmere in zahteve kakor mi, ki smo že dolgo pod vplivom zapadne kulture. V načrtih je danes zapodeno načelo trgovine, čimveč produciram, tem več pridobim; vzgoja ne prenese tega, ta zahteva korak od človeka do človeka, ker gre na globino. Iz tega sledi za nas potreba okvirnega zakona za naše šole; podrobno-sti naj se prilagode krajevnim razmeram. Danes pa je naša vzgoja preveč papirnata, ker je s tvari- rino prenatrpana.

Ker mora šola navajati in vzgajati mladino za samostojno delo, je treba v šolo moderno metodo delovne šole, treba dobiti stika med učnim in duševnim delom, kajti zlasti v današnjih časih je ročno delo osnova za duševno delo.

Vobče bodi naša naloga: kar smo od svojih prednikov dobrega prejel, to ohranimo, kar pa potrebuje izboljšanja, pa izboljšajmo.

Predavatelju so se navzoči zahvalili za jedrnata izvajanja z bučnim aplavzom.

Debata

Pri debati se je oglasil najprej g. Eppich in pripomnil, da bi bilo treba spraviti nekatere predmete med seboj v principielnih vprašanjih v sklad. Primerjal je iz verouka in prirodopisa (po šolskih knjigah) vprašanje človekovega postanka. Verouk uči, da se človek ni iz opice razvil, prirodopis v odobreni knjigi, pa trdi, da se je razvil iz opice. Meni, da bi bilo treba tako diskrepanco v principu rešiti in iz šole odstraniti. Naj ostanejo ohranjene znanosti, iz šole pa morajo ven. Njegovim izvajanjem je sledil buren aplavz.

K temu je pripomnil g. dr. Lončar, da spada ta zadeva v vprašanje svetovnega nazora, ki pa danes ni na dnevnem redu, društvo se tudi ne namerava z njim baviti. Stoji pa na stališču popolne svobode tudi v tem oziru. Tudi tej pripombi so nekateri ploskali.

G. dr. Tavčar je predlagal, naj bi bilo mogoče, da učenci meščanskih šol morejo po dopolnitem izpitu zopet prestopati v srednje šole in učiteljska. Na ta način bi bilo mogoče, da ostane veliko učencev doma v meščanskih šolah, kar bi olajšalo staršem in učencem šolanje, obenem pa bi se število učencev prenatrpanih nižjih razredov znatno znižalo. Odpadle bi tudi številne vožnje, ki na uspeh in vzgojo slabo vplivajo. Predlog je bil soglasno sprejet in postavljen med resolucije.

G. Lulek predlaga, naj bi plačali šolnino v sredi leta in v več obrokih, ne v začetku in naenkrat. Sprejeto.

G. insp. Wester: Ustroj naše šole je danes slab. Reduciranih in upokojenih je veliko učnih moči, za nje pa ni nadomestila. Zato ni le skrben marsikateri predmet za več ur, temveč se nekateri predmeti sploh še ne poučujejo, učenci imajo ponekod mesto 30 samo 12 ali manj tedenskih ur. Tega nereda vsaj šolska uprava sama ne bi smela upajati, kajti to mora slabo vplivati na mladino. Če bi se to zgodilo kateremukoli zasebnemu zavodu, bi bil ukinjen in ironija je, da se dela zmožen in voljen upokojen profesor dolgočasno spreha mimo zavoda, v katerem je poučeval, ki pa sedaj prazen čaka učnih moči. Zato treba revidirati, in sicer hitre. Obrnimo se za pomoč na merodajne faktorje, to so naši poslanci, katere smo volili. Spomnimo jih danih obljub, kajti prav je imel tovariš, ki mi je z ozirom na mojo brošuro o krizi sred. šole pred dnevi rekel: »Danes ni več krize naše srednje šole, danes je šola pred razpadom.« Burno ploskanje je bilo dokaz, da vsem navzočim zelo veliko na tem, da pride v naše šolstvo že enkrat red.

Ravn. Dolencec se je krepko zavzemal za predlog, naj bi smeli oni četrto- in osmošolci, ki so pri maturi padli, prostovoljno ponavljati razred.

G. dr. Šolar: Pravilnik o maturi zahteva pismeni in ustni izpit iz srbohrvaščine na slov. šolah. Ker so naši dijaki s tem z eno nalogo več obremenjeni in se v višji srbohrvaščina več ne poučuje kot jezik, temveč le književnost, zato predlaga, naj se ta točka pravilnika izpremeni. Sprejeto.

Gospa Lajovičeva: Politika mora iz šole (burno ploskanje)! Zato zahtevamo svoje dobre moči, ki so bile prestavljene iz dravske banovine, nazaj na njih mesta.

Ko je še g. Marinič izrazil željo, naj vsaj ljubljanske šole imajo v istih razredih iste knjige (Daljši dopis o šolskih knjigah priobčimo te dni, ker pretekli teden ni prišel na vrsto. Op. uredn.), je predsednik prečital 12 resolucij, ki so bile sprejete z velikim aplavzom. Resolucije slede na koncu.

Pri spremembi pravil je bistveno samo to, da je društvo sedaj omejilo svoj delokrog na ljubljanski šolski okoliš.

Novi odbor

Pri volitvah so bili izvoljeni sledeči gg., oziroma sledeče gospe: a) v odbor: za predsednika ravnatelj v p. dr. Lončar, šolski upravitelj Arrigier, prof. Čopič, ravnatelj Dolencec, dr. Gerlovič, Lajovičeva, dr. Tavčar, Arhar-Potokarjeva, Schweigerjeva in dr. Zakorkarjeva za odbornike; b) Dermaša, Hrešak in Prijateljjeva za namestnike.

Predsednik dr. Lončar se je najprej zahvalil za izvolitev navzočim, bivšemu predsedniku dr. Pirjevcu pa za požrtvovalno delo v minelem letu.

Članarina je bila za bodoče leto določena na 10 Din za vse leto.

Slučajnosti

Pri slučajnostih je predlagala g. Ajdiševa mesečne sestanke članov, da se spoznavajo med seboj, potem bo prihodnji občni zbor lažje izbral odbornike, ki jih bo treba vzeti v primerne število tudi iz vrst priprostitih staršev. — G. Srakarjeva iz Tomačevega je pa poudarjala, da je treba za pristop k društvu živahno agitirati in se zanj zanimati, potem bo seveda lažje delo v društvu in bodo tudi uspehi boljši.

S tem je bil izrpan dnevni red in je predsednik zaključil občni zbor.

Resolucije

sprejete na občnem zboru društva »Sola in dom«, se glase:

Starši, zbrani 9. oktobra 1932 na občnem zboru društva »Sola in dom« v Ljubljani, so ugotovili, da sedanje razmere na srednjih šolah dravske banovine resno ogrožajo izobrazbo in vzgojo otrok in so sklenili naslednjo resolucijo:

1. V dravski banovini naj se ne ukine nobena šola, ker bi bila vsaka ukinitve v škodo kulturnemu napredku našega naroda. Naš narod si je zgradil svoje šolstvo v težkem stoletnem boju z vladajočo nemško gosposko in bo smatral vsako okrnitev svojega šolstva v svobodni nacionalni državi kot izraz preziranj našega kulturnega napora v preteklosti in nerazumevanju politične lege

Slovencev ob križiču nemške in romanske kulture. Že ukinitve ene same gimnazije v Ljubljani je imela težke posledice za naše srednje šolstvo. Nasprotno zahtevamo, da se naše šolstvo še izpopolni in dogradi po potrebah našega naroda in sedanje dobe.

2. Radi ukinitve tretje državne realne gimnazije v Ljubljani so posamezni razredi prenatrpani, v nekaterih učilnicah je do 66 dijakov, kar je iz pedagoških, didaktičnih in zdravstvenih ozir- rev nedopustno. Zato naj se ustanovijo paralelke v vseh primerih, kjer se to mora zgoditi po za- konu in naj se tudi ukinja III. državna realna gimnazija zopet otvori, odnosno naj se njeni pro- stori rabijo za dosedanje šolske namene, dokler se ne zgradi novo moderno šolsko poslopje, kar je še sedaj nujno potrebno zlasti ob periferiji mesta.

3. Radi upokojitve, redukcije in premestitve mnogih profesorjev manjka na treh ljubljanskih gimnazijah približno 40 učnih oseb in je pouk skrčen za 600 tedenskih ur. Nekateri predmeti se sploh ne poučujejo, čeprav so skoro vsi profesorji zaposleni z maksimalno učno obveznostjo. Neredni in skrčeni pouk demoralizira dijake, katerim grozi še obšutna škoda za nadaljnje šolanje. Da se bo mogel vršiti pouk na vseh srednjih šolah dravske banovine v polnem obsegu in v popolnem redu, zahtevamo, da se namesti zadostno število profesorjev, ki so kvalificirani za slovenske šole.

Učne osebe, ki so bile brez disciplinskega postopka predčasno upokojene, odpuščene ali pre- meščene iz dravske banovine, naj se zopet na- mestijo na prejšnja službena mesta.

V bodoče naj bi se vse premestitve izvršile med počitnicami, da se v začetku šolskega leta more vršiti pouk v polnem redu in obsegu.

4. Šolnina naj se z novim finančnim zakonom ukine. Sprejme naj se zopet načelo, da bodi pouk od najnižje do najvišje stopnje brezplačen.

5. Učni načrti naj se ne spreminjajo m.d šolskim letom. Novi učni načrti naj se uvedejo le

PRIDITE VSI

prijateljice in prijatelji dobre kave na

BREZPLAČNO POSKUŠNJO KAVE HAG

na linejke znate kave brez kofeina v sredo dne 12. tega meseca

F. TERDINA „PRI PLAVI KROGLI“ Stari trg

postopoma. Pri njih sestavljanju je upoštevati mnenje in želje pedagoških strokovnjakov in staršev.

6. Učne knjige za vse šole dravske banovine in za vse predmete naj so pisane v slovenskem jeziku. Knjige naj se brez nujne potrebe ne spreminjajo, cena bodi kolikor mogoče nizka in označena na platnicah.

7. Monopol za zvezke naj se ukine.

8. Počitnice in odmori med letom naj se konč- noveljavno uredijo. Popravni izpiti naj se vršijo tik pred začetkom šolskega leta. Šklep šolskega leta in razdelitev spričeval naj bosta ob istem času.

9. Pobiranje denarja v šoli v kakršenkoli na- men naj se prepove. Dovoljeno bodi samo enkrat na leto zbiranje prostovoljnih prispevkov za revne dijake dotičnega zavoda.

10. Dijakim, ki so padli pri nižjem ali višjem tečajnem izpitu za eno leto, naj se kot prostovoljni ponavljalec dovolj reden obisk IV. oziroma VIII. razreda.

1. Dijakom meščanskih šol naj se dovoli z di- ferencialnim izpitom prestop na vse srednje šole predvsem na učiteljska.

12. Pravilnik o višjem tečajnem izpitu odreja za dravsko banovino pismeni in ustni izpit iz srbohrvaščine. Ta izjemna določba naj se odpravi, ker je v nasprotju z dosedanjim učnim načrtom, po ka- terem se poučuje v višjih razredih srbohrvaško-slovenski jezik skupno.

Zlata poroka

Zlato poroko obhajata danes v župni cerkvi v Trbovljah Špančev oče in mati s Pleskega, oba še vedno trdni kmečki koreninai, on 77, ona 74 let. Vsak teden še tudi redno prebereta »Domoljub«, ki jima je zvest hišni prijatelj. Bog ju živi!

Ptuj A. M. Slomšku

Ptuj, 9. oktobra.

Tudi v Ptujju smo imeli danes pristrčno in krasno uspešno Slomškovo proslavo. Župnija sv. Petra in Pavla je danes svečano proslavila 70-letnico smrti služabnika božjega in velikega lavantinskega vladike A. M. Slomška. Dopoldne se je vršila v minoritski cerkvi slovesna služba božja, ki jo je ob asistenci opravil domači g. župnik p. Alfonz Svet. Slavnostno pridigo je imel predsednik mariborske Prosvetne zveze dr. Josip Hohnjec, ki je vernikom tol- mačil pomen Slomškove proslave ter jim pre- dočil v temeljitih izvajanjih sliko Slomškove veličine in njegovega dela.

Popoldne pa je bila v mestnem gledališču slavnostna akademija z bogatimi in pestrim sporedom, katerega izvajanje je pod vodstvom p. Konstantina izbravno uspešno. Otvoril je akademijo tamburaški zbor minoritskih gojen- cev pod vodstvom neumornega prosvetnega de- lavca p. Mirka. Spored je vseboval naslednje točke: pesem »Velikemu Slomšku«, ki jo je ubran odpel zbor »Cecilije«; sledila je de- klamacija ml. zbora »Slomšek«; pristrčno lep prizor se je nudil gledalcem pri točki »Slo- venska družina pri večernem delu in počitku«; posebno ženski zbor je izbrano rešil svojo na- logo. Spevajoča ml. zbora »Zapuščena mati« je dala sodelujočim najlepše spričevalo. Za- tem je sledila recitacija Slomških pesmi, mladi križarji. Neizbrisen vtis je zapustila »Mati ob zibelci« in pa poklonitev Slomšku. Občinstvo, ki je gledališče zasedlo do zadnje- ga kotička, je pevcem in vsem ostalim sodelu- jočim dajalo obilnega priznanja. Slavnostni govor je imel g. Etbih Boje iz Ljubljane, ki je označil v svojih izvajanjih pomen Slomško- vega dela za naše narodno in duhovno prebu- jenje. Z govorom je bila slavnost Slomško- ve proslave zaključena. Na pristrčen in lep na- čin so se tudi Ptujčani oddolžili spominu na- šega velikega škola in narodnega voditelja.

Uboj Kepiča pojasnjen

Včerajšnji »Ponedeljski Slovenec« je poročal o surovem napadu v Srednjih Gameljnah pri Ljubljani, kjer je bil napaden 24-letni zidar Filip Kepič. Kepič je nekoč v soboto zvečer udaril s tako silo po glavi, da se mu je zariž belbeli, ki je bil na koncu kola, v glavo in je Kepič tri ure po tem žalostnem dogodku umrl v ljubljanski bolni- nici, kamor ga je prepeljal ljubljanski reševalni avto. Uboj je bil pojasnjen že v nedeljo dopoldne. Šentvitski orožniki so namreč arretirali več fantov, ki so bili očitniki, oziroma soudeleženci tega na- pada. Fantje so domovali, da je glavni krivec in ubijalec Kepič neki brezposelni delavec Alojzij Jerina, doma iz Logatec, najbrže pobegnil v Ljub- ljano. Tega je v nedeljo dopoldne stražnik arretiral v poslopju Delavske zbornice. Jerina je uboj na policiji prostodušno priznal. Povedal je, da je Kepič tisti večer sam najprej pobil nekega zidara na tla, potem pa je navalil z nožem še na Jerino. Ta je hitro izruval iz bližnjega plota kol in za- mahnil z njim po Kepiču. Če gre res za silobran, s katerim se izgovarja Jerina, bo pa dognala še preiskava.

Odkritje Pugljevega spomenika

Novo mesto, 10. okt.

Novo mesto že dolgo let ni doživelo takega slavlja kakor včeraj, ko se je zbralo na tisoče ljudi, da prisostvuje odkritju Pugljevega portreta in spo- minske plošče.

Mesto je bilo že na predvečer v zastavah in okna okrašena z rožami. Zvečer se je vršila Pug- ljeva akademija, ki se je je udeležila v velikem številu zlasti gimnazijska mladina. Spominski go- vor je imel pokojnikov intimni prijatelj, pisatelj Kandot.

Včeraj, na dan odkritja, so na prostornem no- vomeškem trgu že zgodaj jutraj valovale množice, čakajoč gostov iz Ljubljane in iz drugih krajev. Takoj po prihodu drugega jutranjega vlaka se je nato razvil s Florjanskoga trga dolg sprevod, ki je po udeležbi prekosil vsako pričakovanje.

Sprevod se je pomikal z mestno godbo na čelu skozi mesto v Kandijo k Pugljevi rojstni hiši, ki je sedaj last kovaškega mojstra g. Gorupiča. Tam se je sprevod postavil tako, da je tvoril pred hišo prazen prostor za zastopnike oblasti in raznih kul- turnih društev.

Slavnost odkritja je oddajala radijska postaja. Najprej je govoril predsednik društva »Krkac« g. Rostan, med čigar govorom je padla zavesa s Pug- ljevega spomenika in se je prikazal Pugljev por- tret, umetniško delo kiparja Tineta Kosa, in spo- minska plošča. Oboje je prevzel v varstvo gosp. Gorupič, župan dr. Režek pa v nadzorstvo.

Za županom so govorili še intendant Naro- dnega gledališča Oton Župančič za gledališče, za Društvo slovenskih književnikov in Pen-klub, ured- nik »Ljubljanskega Zvonca« g. Fran Albreht za Slovensko Matico, predsednik Udruženja gledali- škkih igralcev Lojze Drenovec pa za člane ljubljans- ke drame in opere. S tem je bil oficijelni del končan.

Po kosilu so pohiteli Ljubljanci z avtobusi v divno novomeško okolico, posebno na Otočce. Tam se je pripetila pesniku Župančiču majhna ne- zgoda. Popadel ga je pes in mu razgrizel desno roko. K sreči sta bila zraven dva zagrebška zdrav- nika, ki sta g. Župančiču ustavila kri in ga trdne prevzela. G. Župančič se je takoj nato z avtomo- bilom odpeljal v kandijsko bolnico, kjer se mu nudili nadaljnjo pomoč, tako da je lahko nadalje- val pot v Ljubljano.

Po ogledu gradu na Otočah so si Ljubljanci ogledali tudi še grad Grm. Tu jim je razkazal strokovni učitelj g. Flego kmetijsko šolo in jim končno razkazal tudi vinski klet, ki slovi po kva- liteti svojih vin. Seveda se gosti niso mogli nađu- diti, da so dolenjska vina tako izvrstna.

Odkritje Pugljevega spomenika je tedaj v vsa- kem oziru uspešno. Društvo »Krkac« sme biti po- nosno, da so je ta njegova prva prireditve v tako velikem obsegu tako sijajno posrečila. V veliki meri gre zasluga tukajšnjemu Tujsko-prometnemu društvu, ki je v stalnih stikih z ljubljansko »Krkac«, in pa aranžerju sprevoda g. Pirnatu.

Ali ste že poravnali naročnino?

Kronfeld leti pred 25.000 gledalci

(Od našega posebnega poročevalca.)

Zadnjo nedeljo je priredil na Dunaju znani jadralni letalec in rekorder Robert Kronfeld v prostoru Freudenu velik jadralno-letalski meeting, ter pokazal prvič dunajski javnosti svojo umetnost. Jesenski nedelji je prisostvovalo okoli 25.000 gledalcev ter občudovalo umetnosti, ki jih ni do danes še nihče pokazal.

Tramvaji in avtomobili so brzeli iz centra ven, eni na nogometne tekme (Ogrska: Avstrija), drugi so se vračali z velikih zborovanj narodnih socialistov, ki jim je prisostvoval Göhring, jaz pa sem odrinil na letalski dan. Od sprevodnika pa do zadnjega človeka v tramvaju je šla govorica o včerajšnjem Kronfeldovem poletu s pasažirjem nad Dunajem, o današnjih poletih, o velikem obisku itd.

Spomnil sem se na Bleriota, ki je s svojim letalom prvi preletel Rokavski preliv. Kronfeld je isto dosegel z jadralnim letalom. Tudi umetnost našega Rusjana, ki je ponos slovenskega letavca, je zadivila takrat mnogo ljudi.

V začetku prireditve se je šolsko letalo »Zöpling« s pomočjo gumi-starta kratko časa dvignilo — Kronfeld, pristrčno pozdravljen, je napravil prvi polet. Tako začenja kariera vsakega jadralnega letalca. Nato se je Kronfeld na svojem aparatu »Wien« s pomočjo vlečnega starta z avtomobilom dvignil ter mogočno plaval kot ptič nad letališčem. V ovinkih, ostrih obratih, osmihah in zankah je elegantno pristal pred tramvaji. Zopet starta, sedaj s pomočjo sportnega letala. Med tem, ko kroži Kronfeld nad gledalci, se pojavi v ozračju motorno letalo, ki vleče dve jadralni letali, »Falke« in »Professore«. V višini 2000 m sta se jadralca odklopila od motornega letala, ter v krasnih ovinkih zopet pristala. Po kratkem odmoru je Kronfeld govoril v mikrofonski dunajske radio postaje o

pomenu jadralnega letalstva kot sporta, ter o možnosti njegove popularizacije. Nato je C-pilotinja Tamara Brück startala na »Falke-ju« s pomočjo avtomobila, ki ima vreteno ter ovija žico in vleče jadralno letalo.

Kronfeld je sam konstruiral novo jadralno letalo »Austria II« in sicer dvosedžno. Pasažir vstopi skozi posebna vrata v zaprto kabino. Minister Heintz je to novo letalo tudi krstil. Francoski letalski minister Painlevé si je tudi ogledal letalo, ki mu ga je Kronfeld razkazal. Laskavo se je izrazil o njegovih umetnostih, »comme un oiseau« — kakor ptica! Tudi državni kancler dr. Renner je prisostvoval prireditvi.

Sledijo poskusi, ki jih do danes še ni nihče izvedel. Kronfeld sedaj na »Avstriji II« starta z aeroplanskim vlečnim startom. V višini 1200 m se odklopi, medtem ko je motorno letalo že pristalo, kroži Kronfeld kot kragulj mirno in tiho — tisoči oči je uprtih na malo vitko mušico. Vsi čakajo! V strmem letu se zasuje navpično okoli kril — ter zopet kroži. Ampak on hoče še več. Prvi looping: letalo se dvigne navpično proti nebu ter se zvrne preko hrbta zopet v normalen polet, drugi loping, tretji, četrti — trinajsti! Nihče še ni do danes tega pokazal! Končno sledi smrtonosna spirala... V elegantnem drznem letu maha Kronfeld z robčkom in od oduševljene mase pozdravljen, pristane.

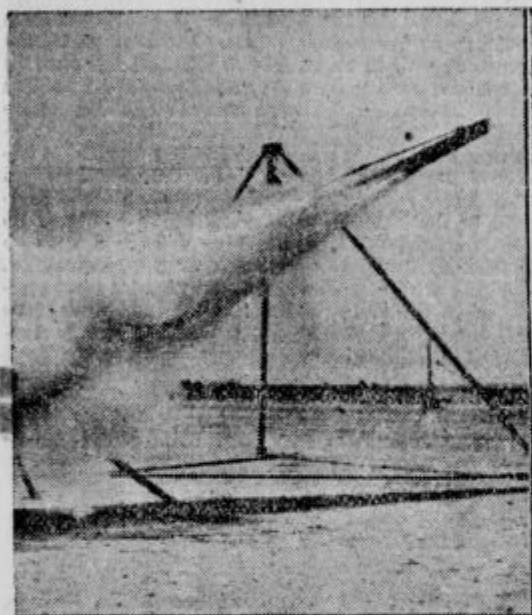
Tema je napočila in meeting je zaključen. Prisostvoval sem mu s Kronfeldovim učencem, znanim letalcem Mühlbacherjem iz Gradca. Mühlbacherja bomo videli prihodnje leto na Pohorju.

Zopet krasen uspeh jadralnega letalstva. Tudi mi bomo zmogli v par letih isto dokazati, moramo seveda — delati.

Raketa rešuje brodolomce

V teh dneh, ko se pojavljajo prvi viharji na kako bi rešili brodolomce. Najbolj zanimivi so nega v stiski, pa viharji ne dopuščajo rešilnim brodolomcem vrvi, na katerih so pritrjene rešilne potegnejo s pomočjo

morju, poskušajo povsod najprikladnejše načine, poskusi z raketo. Če je kak parnik v bližini kopolnom blizu, pošljejo s kopna s pomočjo rakete hlače. V te hlače stopi brodolomec, katerega nato škripeca na obalo.

Izstrelitev rešilne vrvi s pomočjo rakete.

Na vrvi, ki veže obalo s potapljačo se ladjo, so pritrjene tako zvane rešilne hlače, v katerih rešujejo brodolomce

Papež in mladi zakonci

V Italiji delajo zadnje čase propagando za to, da bi se mladi poročenci po poroki odpravili na ženitno potovanje v Rim pa da bi v ta namen dobili tričetrtinski popust na železnicah. V Vatikanu je prirejena posebna dvorana, v kateri sprejema papež novoporočence. Ti uživajo prednost pred vsemi ostalimi romarji. S tem hoče papež pokazati, kako visoko ceni važnost in svetost zakona. Ob takih prilikah govori mladim zakoncem o katoliških dolžnostih v zakonu ter jim daje svoj posebni blagoslov.

Rože

Nemci so priredili poseben leksikon rož, v katerem je naštetih nič manj kot 17.000 vrst raznih rož. V ogromnem rožnem vrtu v Sonderhausenu goje 9.000 vrst rož. Koliko sladkega vonja!

Volivna agitacija v Ameriki.

Gospa Hoover, soproga predsednika Združenih držav, dela obleke za brezposelne. Take slike zelo uporabljajo pri volitvah, ker hočejo s tem dokazati, da se kandidat zanima za vse sloje in da se bo zanje tudi po volitvah zanimal. Res, poštna agitacija, ki laže milijonom brezposelnih delavcev.

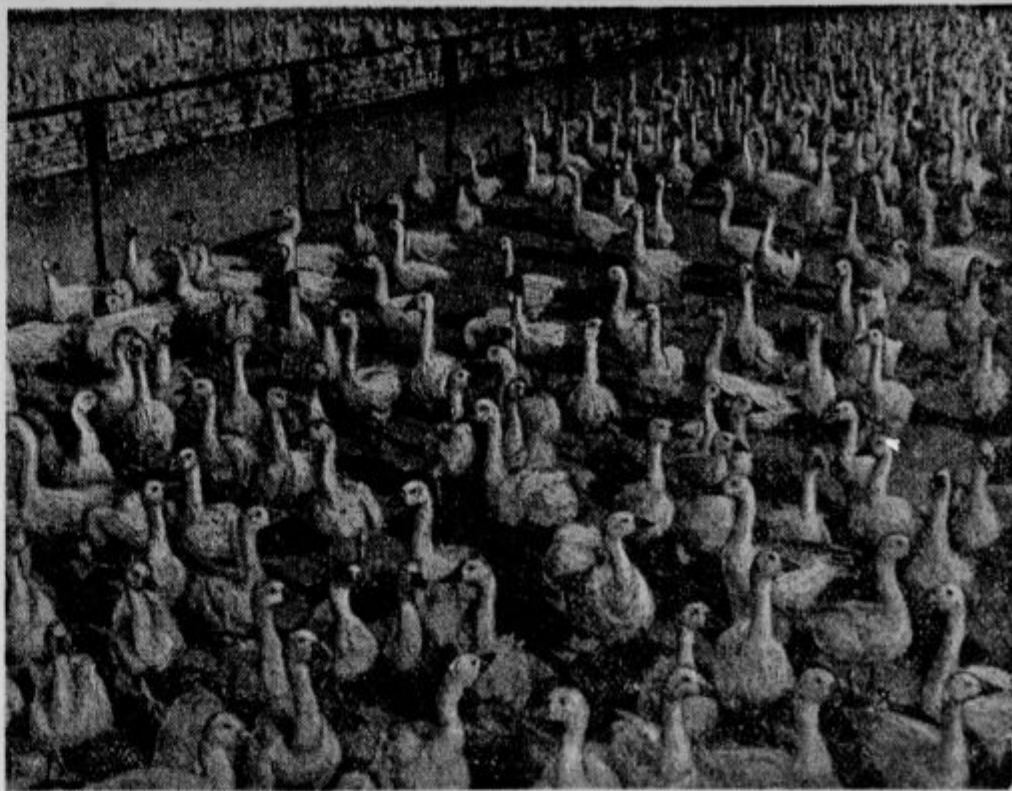
Veččlanske družine

Na Francoskem je predložen zakon, da bi vsaka mati, ki povije v zakonu drugega otroka, prejela državno nagrado 500 frankov, a za vsakega naslednjega otroka po 1000 frankov (okrog 2.200 dinarjev). Razen tega naj bi družine, ki imajo vsaj troje otrok pod trinajstimi leti, dobivale letne podpore po 360 frankov na tretjega otroka, po 540 frankov na četrtega in po 720 frankov na petega otroka. Končno je prevedeno v tačrto, da sleherni oče ali mati, ki odgojita vsaj troje otrok do 16. leta, prejema po dovršenih šestdesetih letih drž. pokojnino po 500 frankov letno, a tisti, ki odgoje šest otrok, po tisoč frankov letno. Pa tudi to še ni vse. Zakon je poskrbel, da dobivajo starši, ki so nameščeni v kakšni službi, rodbinsko doklado prav tako kakor državni nameščenci. Tako prejema oče za prvo svoje dete, ki še ni dopolnilo 16 let, po en frank dnevno doklade k svoji plači, a za vsako nadaljnje dete po en frank in pol.

Tako skrbi Francija za svoj naraščaj. To je povsem na mestu, saj so otroci bodočnost naroda in države. Zato je treba priskočiti staršem na pomoč, tembolj, čim več mladih članov družine ima. Pri nas se temu vprašanju ne posveča nikaka pažnja. Ne le mnogi predeli naše države dajejo zmerom manj otrok, marveč tudi med Slovenci se polagoma vrinja ta bolna navada, katero mečejo na rovaš gospodarske krize. Mnogo se je o tem ž pisalo in razmišljalo, a malo se je storilo. Moral bi se dvigniti cel pokret, ki bi dvignil vprašanje staršev z mnogimi otroki; zakaj to ni le vprašanje posameznih družin, marveč vprašanje vsega naroda. Kdor tega ne vidi, je slep...

Staro vino

Splošno prepričanje je, da je staro vino najboljše. In vendar bi se motil, kdor misli, da se more vino zadržati izredno dolgo in da je z leti vedno boljše. Tudi vino ima svojo mejo, kjer se začne kvariti. Pri predolgem hranjenju se vae preveč nabira vinski cvet, ki slabo deluje na vino. — Najstarejše vino imajo v berlinskem muzeju; to vino datira iz XII. stoletja po Kristusu, a prišlo je iz severnega Kavkaza. V laboratoriju so preiskali kemiki sestavino tega vina, pa so ugotovili, da hrani tekočina v sebi same kisline, a o kakem alkoholu in drugih sestavinah, ki tvorijo vrednot vina, ni tu niti sledu. In vendar je to vino staro 700 let. — Pa poznamo še starejše »vino«, ki prav za prav ni več vino, ker je v strjenem stanju. To vino so odkrili v starih rimskih razvalinah. Pa tudi analiza tega vina je pokazala isti rezultat:

Martinevo

Vse bodo morale svoje življenje žrtvovati Martinovem prazniku...

Zgodovina tanka

Zamislimo se v današnji tank, model 1932. leta! Orjaški kolos iz jekla, ki ima eventuelno tudi nadstropje, a kateremu ne more škodovati noben top; niti globel niti gora ga ne zastavlja, a okrog sebe meče bombe in strelja iz strojnih in ročnih pušk ter sije smrt na vse strani.

Če imamo v mislih te vrste tank, tedaj se spomnimo še Homerjevih besed v »Ilijadi«: zastrti vozovi, ki navaljujejo na trdnjave in sipljejo na nje kamenje... To je bil po vsem videzu navaden voz, ki je bil prevlečen z volovsko kožo, a vlekli so ga voli. Podobna je bila rimska »želva« (najbrž se je polagoma pomikala ko želva), katero so uporabljali v vojskah. No, to je bilo že solidnejše delo. Tu se že vidijo železne plošče, s katerimi so bili vozovi zastrti. Vlekli so jih konji, toda zaradi teže so bili zelo nespretni. Uporabljali so jih največ pri obleganjih trdnjav. Tak tip stankar je izpopolnil šele srednji vek. Leta 1588. je zgradil nemški inženir Hallschuller novi tip tanka. To je bil velik voz šilaste oblike in jako težak.

Vsekakor je eden najboljših starih tankov brez dvoma »Henrikova kočija«, izum nekega Angleža, ta »kočija« se je z velikim uspehom uporabljala za Henrika VIII. odtod ime. To je bil kolos na eno nadstropje. Pri zemlji so bili skriti konji, ki so vlekli voz, a v nadstropju so se skrivali streliči. — Pa tudi ta tank se je težko premikal, vendar je dobro služil. Ko pa so izumili top, je kajpada takemu tanku odzvonilo. En sam topovski strel je uničil celi tank.

V drugi polovici preteklega stoletja je izumil angleški inženir Cowen izvrstni tip tanka na paro, ki se je takrat uspešno upravljala. Ta izum je patentiran, vendar ni prišel nikoli do praktične uporabe. Tisti čas so si prizadevali tudi drugi francoski in angleški inženirji, da bi kaj podobnega napravili, namreč pogon na paro in kar se da največjo brzino.

Leta 1897 je izumil neki nemški mehanik nov tip tanka in ga ponudil cesarju. Razen tega, da je ta tank vozil z veliko naglico po kopnem, je vršil svojo službo tudi kot ladja po jezerih, rekah in mirnejšem morju. Nemški cesar je odredil posebno komisijo, ki naj ta izum presodi. Toda po dolgih razpravah in poskusih je ta komisija, v katerih so bili častniki in inženirji, izjavila, da je izum neuporabljiv.

Sele v drugi polovici svetovne vojne so začeli rabiti Francozi, Američani in Angleži jeklene tanke s pogonom na bencin. Brez dvoma so ti tanki mnogo pripomogli k zavezniški zmagi na zapadni fronti. Te tanke so izdelovali v Ameriki. Kakor hitro je tank prispel na bojišče, se je ves svet zgrozil, češ, da je to najstrašnejše orožje na kopnem. In v resnici je tank tako razredil nemške vrste, da se je kmalu nato končala svetovna vojna.

Po svetovni vojni so Francozi končno izpopolnili tank do poslednjih možnosti. Danes predstavljajo tanki cele jeklene trdnjave s topovi in strojnimi puškami, ki se svobodno gibljejo preko gora in dolin in rušijo pred seboj vse in nosijo smrt tisočim ljudem. In vsi ti obrambni kolosi se grade z vsi paro zdaj, ko se leto za letom sestajajo v Ženevi mirovne konference, kjer si mejejo posamezne države pesek v oči...

Belgijske delavke

Iz izveštja o številu ženske katoliške delavske mladine v Belgiji, ki ga je sestavila tajnica društva, Dehan, izvemo, da šteje organizacija v flamskem in valonskem delu Belgije 80.000 članic, ki so včlanjene v 1800 sekcijah, a izdajajo 16 listov v 300.000 izvodih... Potemtakem ni nič čudnega, da je pri tako močni organizaciji tudi tako silen smisel za socialno delo. Saj zbero ob slehernem zborovanju velike vsote za brezposelne brate in sestre.

Parijci postajajo ljudje.

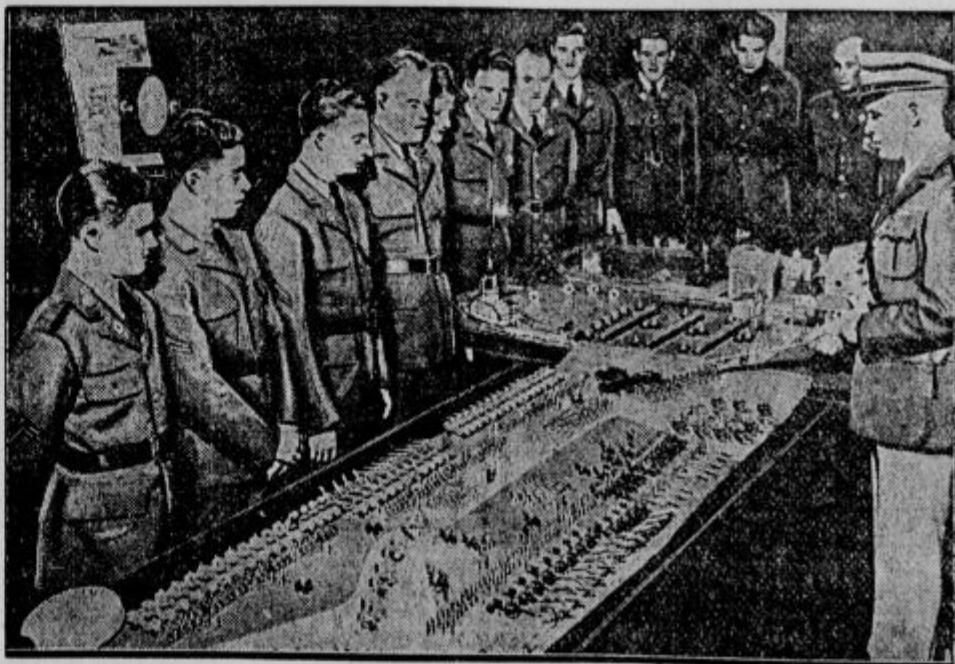
Poleg Evropejcev vstopajo v Hindov tempel tudi parijski, katerim je bil dolejš vstop prepovedan. Mahatma Gandhi je s svojim junaškim gladovanjem dosegel poleg popustive Angležev tudi to, da so Hindujci opustili svoje strašne predsodke o nenakosti stanov. Saj je do danes veljalo strašno stanovsko zaničevanje. Med bramanji in parijski je zeval neprehojen prepad, katerega skuša premostiti največji Indijec, Mahatma Gandhi

Smešnice

Ujeli so nekega mladega tatu, a njegova mati zajobe pred njim: »Oh, kolikrat sem ti govorila, da se ne podajaj v take posle, ko vendar ne znaš krasti...«

Sodnik: »Danes je devetih, kar vas kaznujem radi beračenja. Upam, da je to zadnjikrat.«
»Ali ste premeščeni, gospod sodnik?«

»Zakaj igra tvoj sin tako slabo gosli?«
»Veš, kratkoviden je, pa igra vse muhe, kd se usedejo na note.«

Manevri v dvorani

V Združenih ameriških državah se vršijo manevri nacionalne garde zaradi štednje kratkomalo na modelih. Naša slika nam kaže pogled v učilnico. Vojaki ravnaajo s svinčnimi vojniki, z malimi kanoni in letali na mizi kakor v resničnem manevru

Gnojenje vinogradov

Med vinogradniki se zelo različno tolmači letošnja pojava, da so nekateri vinogradi čisto porumeneli in izgubili list, drugi so še zelo bujni z zelenim listom, tretji imajo še sicer list ali je peclj grozda že ovenel sredi septembra itd. Vsi se sicer govorijo, da bo letošnje obilno leto, da bodo one lege, ki so sicer prvovrstne, dale letos slabše vino kot drugovrstne lege. Zato, ker je list odpadel in peclj ovenel, pa grozdje ne bo pravilno dozorelo.

Vprašanje je, če je povsod tako? Ali ni morda v istih legah, pri isti suši, en vinograd že koncem septembra odrgel liste, drug vinograd zraven ali v drugi, istotako suhi legi pa ima še zelen list in grozdje pravilno dozoreva.

Ker gre za isto in slične sorte, ki rastejo pod istim ozr. sličnimi klimatičnimi prilikami, ostane za presojo edino tlo in njega moč, ki ima lahko to za posledico, da je v vinogradu, ki je bil istočasno obrezan, okopan in škropljen kot sosedni, list že odpadel, dočim je v drugem trta še zelena. Torej je pravilen razvoj vinske trte kot tudi vsega drugega rastlinstva, pri sicer enakih življenjskih čini-teljih odvisen od tal in njegove hranilne moči. Vinogradi ki so pravilno gnojeni in dobro obdelani, so tudi letošnje sušo dobro prenesli. Važno je opomniti, da so vinogradi gnojeni z mnogo hlevskega gnoja letošnje sušo slabo prenašali, bili bolj okuženi in je list hitro ovenel. Vzrok leži na ne-harmonični prehrani vinske trte. Hlevski gnoj vsebuje razmeroma največ dušika, zelo malo pa fosforne kisline in kalija in je vsled tega nehar-monične sestave, z ozirom na prehrano in potrebo rastlin. Ako primanjkuje vlag, začne listje ve-neti in hirati, če v tleh ni dovolj fosforne kisline in kalija. Ti dve hranili namreč povzročujeta re-gulacijo vodnega režima v rastlinskem življenju. Primanjkuje li v tleh fosforja in kalija, opažamo, da pada v rastlini običajen odstotek vode. V na-sprotnem slučaju pa nastopa v rastlini, po prvi ve-liko izgubi vode, ob času suše, polagoma har-monija med oddajanjem in sprejemanjem vode, ker je rastlina ravno vsled talne moče v stanju, da se tako uredi, da potroši manj vode. Zato opažamo,

da vzdržijo najbolj še sušo one rastline, ki so bile pravilno in pravočasno gnojene po principu tako zvanega polnega gnojenja t. j. z dušikom, fosfor-nim, kalijem in apnenim gnojilom, v razmerju kot je to z ozirom na zemljo in rastlino potrebno. Takšno gnojenje povzroča pravilen ritem v rastlin-skem razvoju. Primanjkljaj enega navedenih hra-nil povzroča motnjo. Ta motnja se izraža na ra-stlini sami. Ako primanjkuje dušika, se skrajša normalna vegetacijska doba, ako ima rastlina preveč dušika, se njena vegetacijska doba po-daljša.

Fosfor vpliva na rastlinsko življenje obrat-no od dušika. Ako primanjkuje fosforja, obdrži rastline dolgo svoje listje, ki ima vpadno temno-zeleno barvo. V tem slučaju se dozorev ploda in odpadanje listov vrši istočasno. Cesto se zgodi, da rastline cvetijo enkrat, dvakrat, celo trikrat zapo-redoma, vendar pa ne morejo nikdar izdelati plo-da. Dočim je n. pr. vinska trta zelo slabo rodila, ostane listje temnozeleno do srede novembra. Spomladi poženejo takšni trsi zelo zgodaj, kar je zopet škodljivo radi mraza in pozebe. Iz tega se jasno vidi, da ima nepravilna prehrana tudi pri rastlinstvu lahko zelo škodljive posledice.

Kar se tiče pravilne rasti lesa, opažamo, da les zaostaja v rasti, če trti primanjkuje dušika. Les sicer zgodaj in dobro dozori, vendar pa je les zelo slab. Slabo ima razvito sekundarno lub in vsled tega takšen les ne da uporabnih reznik niti ce-pičev.

Se bolj škodljivo se pokaže na lesu primanj-kljaj fosforne kisline in kalija. Iz vsega sledi, da vpliva pravilno gnojenje že tudi na prihodnjeletni pridelek. Če želimo dobiti v vinogradu dober les, od katerega je odvisna prihodnja letina, moramo že najmanj eno leto poprej pravilno gnojiti. Le-tošnje leto je pokazalo, da se doseže najpopolnejši uspeh z gnojenjem, ako se pri pravočasnem ko-panju, v jeseni ali pa zelo zgodaj spomladi, spravi v tlo, dovolj globoko, mešano gnojilo, ki vsebuje dušik, fosforne kisline, kalij in apno. Letošnje drastične izkušnje v tem pogledu naj ne gredo ne-opazeno mimo naših kmetovalcev.

15.30. Varšava 58.35, Atene 8.11, Carigrad 2.46, Bukarešta 3.06, Helsingfors 7.65.

Dunajska borza radi praznika ni poslovala.

Vrednostni papirji

Zagreb ni posloval. Belgrad in Ljubljana sta beležila v glavnem neizpremenjene tečaje. Promet je bil slab.

Ljubljana. Vojna škoda 190 bl., 8% Bier. pos. 45 bl., 7% Bier. pos. 39 bl., Ruše 125 den.

Belgrad. Narodna banka 4000 den. (3960), Pri-vil. agr. banka 219-221 (220), vojna škoda 184-185 (184), 6% begl. obv. 33.25-33.75 (33.75), 7% Bier. pos. 37 den., 7% pos. DHB 47-48 (47).

Žitni trg

Položaj na žitnem trgu je neizpremenjeno evrst. Cene so bile neizpremenjene. Dovoz v pne-nici so minimalni. Koruza stane umetno sušena 70 nakl. post., mlevska ban. blago pa 75 nakl. post. V Novem Sadu je bil židovski praznik.

Chicago. Pšenica marec 54.75, maj 55.625, dec. 49.75, koruza marec 31.625, maj 33.375, dec. 26.375, oves marec 18.75, dec. 16, rž marec 32.75.

Hmelj

Zalec, 10. okt. Živahno zanimanje in povpraševanje za letošnji pridelek našega hmelja traja dalje. Pri vedno bolj evrsti tendenci se plačuje po 16 do 22 Din za kg. prvovrstno izbrano blago pa doseže tudi 23 do 24 Din za kg. Ker je blago iz prve roke že zelo razprodano, skušajo izvozniki kriti svoja naročila iz zalog pri trgoveih, ki so si nakupili nekaj letošnjega hmelja tudi na svoj račun.

Nürnberg, 10. okt. tg. Pripeljanih je bilo 70 bal, prodanih pa 30. Hallertauski hmelj je imel ceno 195 do 200 mark. Tendence je mirna, cene neizpremenjene evrst.

Zatec, 10. okt. tg. Živahno povpraševanje po hmelju traja dalje. Včeraj in danes so prodali na deželi zopet velike množice hmelja po trdnih ce-nah. Tudi v Zatecu samem je bila kupčija v nedeljo in danes vkljub judovskim praznikom zelo ži-vahna. Letošnji hmelj je imel ceno 680 do 1000 Kš. Najvišja cena 1000 Kš se je danes plačevala na de-želi. Končno razpoloženje in cene so bile zelo trdne.

Jajca

Ker je Narodna banka pri kliringu z Švico do-volila 15% bonifikacijo kot pri ostalih devizah, se je nakupna cena dvignila. Ker tudi produkcija močno pada in konzerv letos baje ni toliko na raz-polago kakor prejšnja leta, se lahko računa tudi za naprej s prijazno tendenco. Zeleti bi še bilo, da bi se tudi pogajanja z Italijo kmalu zapljučila z zadovoljivim uspehom. Glasom poročil je baje Španija z devizno zaporo turškemu blagu uvoz za-branila. Ni izključeno, da bo vsled tega v Španiji nastalo zanimanje za naše blago. — Sv. Jurij ob juž. žel., dne 8. okt. 1932.

Ako imaš v resnici rada mojo mater, sem dejal lokavo, ne moreš tega dokazati bolje, ka-kor da ljubiš mene, njenega sina.

Lorna se je presladko zasmejala, lica so ji živo zardela, oči zažarele, mene je pa vsega pre-šinila sladka toplina. Ta trenotek sem se zavedel, da me je Lorna vzbujala in me bo ljubila tudi za naprej.

Devet in dvajseto poglavje.
Žetev in rajanje.

Cepraj sem bil za dva meseca ločen od Lorne — en mesec zase, enega pa zanjo, kakor mi je de-jala na razstanku — mi je bilo sicer vendarle la-hko in veselo. Saj ji ni med tem pretiila nikakršna nevarnost, kakor sem sklepal po dogovorjenih zna-kih, ki eva si jih vsak dan dajala. »Ni se mi ni treba bati,« je dejala ob slovesu; »res, da me opa-žujejo in zasledujejo, toda mala Gwenny iztakne vsako njihovo nakano, a stari ded me varuje na-silja. V najhujšem slučaju si pa tudi ti pripravljen priskočiti mi na pomoč. Česa naj bi se potem-takem bala? Toda ne stiskaj mi tako roke, John, saj ne veš, kako si močan.«

Toda jaz sem se dobro zavedal svoje moči. Ne dol ne breg nista bila preutrudljiva za moje noge, najbolj divje živinče sem lahko igranje se ukrotil in ga prislil iti ritensko pred menoj, evrstvo zako-reninjeno drevo sem mogel upogniti nalik tenki palci. Toda ljubil sem vso prirodo, slednje živo bitje in vse se je zdelo meni sorodno.

Tedaj je napočil zlati čas žetve. Rumeno žitno polje je valovilo po planjavi vse do gozdov. Tako bogate žetve se naš kraj ni veselil, odkar je moj oče nehal žeti in je njegov srp rjavel pozabljen na zidu. V vsemu Exmooru ga ni bilo boljsega žen-

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Torek, 11. oktobra: 11.15 Šolska ura: Počitniško potovanje s kolesom od Kamnika do Novega mesta (Pero Horn, šolski upravitelj) — 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Cas, plošče, borza — 17.30 Salonski kvintet — 18.30 Dr. Ivan Grafenauer: Nemaščina — 19.00 Dr. St. Gogala: Naše duhovne zajednice — 19.30 A. Peterlin: Temeljni pojmi o geologiji — 20.00 Hlapec Jernej, opera, prenos iz ljubljanske opere — 22.30 Cas, poročila.

Sreda, 12. oktobra: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Cas, plošče, borza — 17.30 Otroški kotiček, p. Fr. Aško — 18.00 Salonski kvintet — 19.00 Dr. N. Preobraženski: Ruščina — 19.30 Literarna ura: Knut Hamsun: Potepuhi — 20.00 Samospevi ge. Marije Assejeve: Rusko-ciganske romance — 20.30 I. delavski koncertni večer (prenos iz Delavske zbornice) — 22.00 Cas, poročila — 22.15 Prenos iz Kavarne »Vezdca«.

Drugi programi

Sreda, 12. oktobra 1932

Zagreb: 21.10 Odlomki iz drame Grob neznanega vojaka — 22.10 Instrumentalni koncert na ploščah — 22.30 Poročila in vreme — 22.40 Večerni koncert. — Milano: 20.30 Komedija — Zlesna glasba. — Barcelona: 20.30 Radio orkester — 23.00 Plesna glasba. — Stuttgart: 22.45 Koncert. — Toulouse: 21.45 Pestra glasba — 22.00 Operna glasba — 22.45 Plesna glasba — 23.00 Nočni koncert — 00.05 Angleška glasba. — Berlin: 20.30 Studen-tovski večer — 21.20 Plesna glasba — 22.15 Poro-čila, nato plesna glasba. — Belgrad: 20.30 Večerni koncert — 21.10 Igra — 22.10 Večerni koncert radioorkestra — 22.50 Plošče. — Rim: 20.45 Ve-čer italijanske glasbe — 21.15 »Amica«, opera — Večer italijanske glasbe. — Beromünster: 20.00 Pestra nemška glasba — 21.40 Večerni koncert. — Langenberg: 20.30 Studentovske melodije — 21.00 Simfonični koncert — 22.40 Koncert. — Zruga: 19.15 Amerikanske in meksikanske melo-dije — 20.00 Koncert češke filharmonije — 22.20 Plošče. — Dunaj: 20.30 Studentovske pesmi — 21.00 Plesna glasba — 22.15 Večerna glasba. — Budapest: 20.30 London — 22.15 Ciganska glasba.

Fotoamaterji!
Povečave Vaših negativov Vam lepo in poceni napravi
fotooddelek Jugoslov. knjižarnice
Ljubljana Zahtevajte cenik!

✦ Potrtega srca javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je Vsemogočni poklical k Sebi našega nad vse ljubljenelega soproga, očeta, brata, strica in svaka, gospoda

Ivana Poljanška

uslužbenca pivovarne »Union«

ki je včeraj po dolgi in mučni bolezni, pre-viden s tolažili svete vere, mirno umrl.
Pogreb nepozabnega bo v torek 11. okt. ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Zg. Šiška 59, na pokopališče v Dravljce.
Ljubljana-Zg. Šiška, dne 10. oktobra 1932.

ŽALUJOCI OSTALI

Neizprosna usoda nam je iztrgala iz naše srede in rešila težkega trpljenja našega dobrega in nepozabnega papana, dedeka, strica, svaka in tasta, gospoda

OTONA PELANA

ravnatelja Okrajne bolniške blagajne v pokoju

previdenega s svetotajstvi, v starosti 76 let. Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, dne 12. oktobra 1932 ob 4 popoldne izpred hiše žalosti Jegličeva cesta 10 na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 10. oktobra 1932.

Oton, Vlado, Ciril, Danica, Olga, otroci.
Gusti roj. Wohinz, Marta roj. Ažman, snahi. Aljoša, Boža, Igor, Borut, vnuki in vnukinja — in ostali sorodniki.

Danes ponoči je rešila smrt trpljenja našo ljubljeno soprogo, mater, babico in taščo, gospo

Šolasto Jermol

roj. Kapler

soprogo prog. mojstra v pokoju

v 57. letu starosti, spravljeno z Bogom. Pogreb drage pokojnice bo v torek, dne 11. oktobra 1932 ob pol 3 popoldne iz mrtvašnice pri Sv. Kristofu na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 10. oktobra 1932.

Žalujejo rodbine Jermol, Štrus, Vučnik.

Lorna Doone

Roman iz Exmoora

»Duša moje duše,« sem ji šepetal skozi goste temne lase, »koliko časa bom moral še živeti v neizvestnosti, koliko časa bom moral še v dvomu čakati, kdaj se boš ne glede na svoje visoko po-kolenje in čudovito lepoto ponižala k meni, ne-ollikanemu hlapcu, nevednemu, neukemu svobod-niku?«

»Nečem, da bi se tako malo cenil, John,« je dejala Lorna silno blago. »Saj nisi neollikan in neuk, kakor trdiš. Učenejši si od mene: kakor si mi nekoč pripovedoval, si se učil grško in latin-sko na najboljši šoli v zapadni Angliji. V tem se ne more razen svētnika in mojega deda nihče od naših kosati s teboj. Če sem se ob neki priliki smejala tvojemu govorjenju, sem storila to samo iz šale in te nisem nameravala s tem žaliti.«

»Saj me sploh ne moreš žaliti, draga, razen če bi mi večela: zapusti me, John, jaz ljubim ne-koga drugega.«

»Potemtakem te ne bom nikoli razžalila, John. Kaj takega ne bom nikoli rekla. Toda, John, pro-sim te, bodi miren —«

Njen sladki glas me je namreč tako prevzel, da sem že hotel prizeti njeno vitko, ljubko po-stavo na svoje prsi, toda brzo sem se iztreznil in iztegnil roko po krasni praproti, ki je rasla po-leg njega.

Lorna je opazila mojo zadrego in dodala na-glo: »Odidi zdaj domov k materi, John. Po tem, kar si mi pripovedoval o svoji materi, jo imam zelo rada in ne bi želela, da bi bila zaradi mene v skrbeh.«

ca od njega, ko je bil še v cvetu življenja in moči, dokler ga ni požela neusmiljena ženica smrt. Da-nes sem pa slovesno šel ta srp s stene, kamor ga je bila s ponosom obesila moja mati. Ona je pri tem uprla oči vame, ne vedoč, naj bi se li smejala ali jokala.

Vsa župnija se je zbrala ono jutro na našem dvorišču, kajti domenili smo se bili, da bomo le-tos mi otvorili žetev. Na čelu spreveda je stopal župnik, a takoj za njim se je razvrstila naša dru-žina. Jaz sem vodil z eno roko mater, a z drugo roko sem nesel očetov srp, na hrbtu sem pa imel otrpan sodček sadjevca in velik hleb kruha. Za namra sta stopali moji sestri Anka in Lizika s krasnima plavičjima venčkoma na glavi, kakrš-nega bi bila nosila tudi mati, če ne bi bila vdova. Kot taka pa ni imela na sebi nobenega okrasa, samo svoje žulno pokrivalo je ta dan odložila, da so ji lasje prosto padali po hrbtu.

Za nami so se razvrstile mlekarice in druga služinčad z Betty na čelu, ki jih je pa psovala celo ob tej priliki, ker ji niso stopale dovolj hitro. Dekle so se ji pa samo smejale, ker so vedele, da ne misli pri tem nič hudega.

Za njimi je stopal sosed Snōwe s svojo dru-žino; Miklavž je bil sredi med njimi in se je držal ponosno, kakor da bi šel na svoje polje. Razkazo-val je ljudem njive in travnike, kakor da mene sploh ne bi bilo zraven. Ob pogledu na njegove tri visoke, močne dekle, ki so se na vse strani ozirale, kihale in smejale, sem se nehotne domislil, koliko dostojnejša od njih je moja preprosta Lorna.

Za sosedovimi je stopal Jasper Kebby s svojo mlado ženo. To je bil lep, pošten par, toda imela sta samo kakih sto juter lastnega zemljišča in ne-kaj služnosti. Za njima so se gnetli hlapci s svo-

jimi ženami, a otroci, ki so spotoma trgali cvetje in glasno čebljali in po svoji otroški navadi vse mogoče izpraševali, so tekli za sprevedom. Vseh skupaj nas je moralo biti okoli šestdeset. Ko smo dospeli do poljske ograje, kjer naj bi se bila pri-čela žetev, je dvignil župnik zapah z vrat in pričel glasno moliti: »V imenu Gospodovem, amen!«

»Amen! Tako se zgodi!« mu je odvrnil daleč zadaj neki čevljar.

Nato je zmolil župnik neko molitev, med ka-tero smo se vsi obrnili kvišči in potem preko polja, kjer nas je pozdravljalo polno zlato klasje. Župnik je zdaj odložil molitvenik in trikrat za-mahnil s srpom. Požel je nekaj žita in ga položil s klasjem naprej poleg sebe na tla. Ostali ženjei so se medtem gnetli zunaj pred vrati in zadaj na cesti in so zadovoljno pritrjevali župniku.

Ko je ta opravil svoj obred, je stopila naprej moja mati, naslanjač se name, in pričela »sva moliti: »Hvala Gospodu za vso Njegovo milost in te-le plodove, ki jih imamo iz Njegove roke.« Nato je cerkovnik začel peti naprej neko zahvalnico in ostali smo zboroma peli za njim tako glasno, da se je pričel naprslec ob potoku nihati kakor ob zvo-njenju.

Zdaj smo se lotili dela s srpi. Želi smo pa samo moški, ne pa ženske kakor ponekod drugod. One so se pa pomikale polagoma red za redjo za nami, pobirale požeto žito, ga spredno vezale v snope in odlagale te na kupe. Za njimi so hodili otroci, pobirali paberke in delali snopke zase.

Tako smo se razvrstili moški drug ob drugim in smo podirali rumeno žitno steno pred seboj. Kolena so nam bila široko razkoračena, levce nizko sklonjene, a desnice so vihtele svetle, brušene srpe.

TVRDKA, KI POZNA OKUS NAŠIH DAM

To dokazujejo velike pošiljke prekrasnih damskih oblek, plaščev, edinstveni kosi slikovitih žemperjev in vestic, ki vprav zadivijo vsako damo. Cene brezkonkurenčne!

LUKIC, LJUBLJANA, STRITARJEVA

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženilovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka petlinna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Opekarnel

Keramična podjetja! Dolgoletni strokovnjak želi spremembo mesta. Ponudbe pod »Upravitelj« št. 14.397 na upravo »Slovenca« (a)

Mlad trg. pomočnik

želi premeniti mesto takoj ali z Novim letom. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod 14.625. (a)

Vajenci

Vajenec

za trgovino meš. blaga, iz krščanske družine, po možnosti z 2 razredoma meščan. šole, se sprejme takoj. — Anton Valenčak, Slov. Konjice. (v)

Učenca

za pekovo obrt, pridnega, z vso oskrbo v hiši, sprejme pekarija Tičar, Mengeš. (v)

Službodobe

Vrtnarja

(drevesničarja), izurjenega v okulaciji — išče za 1. november »Jankomir« d. d., vevrtarja Stenjevca pri Zagrebu. S ponudbo naj se pošljejo tudi prepisi spricval. (b)

Zastopnika

Slovenca, za teritorij dravske banovine, z lastnim avtom, išče vodeča turizemska industrija parfumerije in kozmetike. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Vestnost« št. 14.556. (b)

Kuharica

ki bi obnem vodila vse gospodinske posle v veliki graščini, z dobriimi spricvali iz sličnih služb, se išče za 1. november. Ponudbe s prepisi spricval in navedbo plače pod »Gospodinja« št. 14.530 na upravo »Slovenca«. b

Čuvaja ali hišnika

za vilo na Bledu takoj sprejemem. Dobi brezplačno, lepo stanovanje (kuhinja in soba) — ter opravlja lahko svoj dosedanj posel dalje. Idealna prilika tudi za upokojece. Sporočite takoj osebne podatke na upravo »Slovenca« pod »Hišnik« št. 14.453. (b)

Pek

z obrtno pravico, starejši, soliden, se išče za dobro dobo v ljubljanski okolici. Naslov pove uprava »Slovenca« št. 14.618. (b)

3 malimi oglasu v »Slovencu«!

Kdor išče ženski pomočnika, kdor hoče kaj vzeti v najem ali dati v najem, kupiti ali prodati, posoditi, zamenjati ali sprejeti koga v službo, najde vse, kar išče, z malimi oglasi v »Slovencu«!

Mlinar-kopar

se takoj sprejme. Valjčni mlin, Sred. Gameljne nad Ljubljano. (b)

Služkinjo

ki zna dobro kuhati, biksati ter vsa druga dela opravljati samostojno — sprejemem. Le one, ki želijo stalno mesto, dobijo naslov v upravi »Slov.« pod št. 14.628. (b)

Pouk

Korepetitorij

za vse srednješolske predmete inštruirajo strokovni profesorji. Uspeh zagotovljen, cene nizke; revni in skupine na tarifo popust. Informacije: Dopisna trgovska šola — Pražakova 8/I. (u)

Šivilje in nešivilje!

Krojeenje in izdelovanje damske garderobe po lahko razumljivi metodi in preizkušeni kroji se poučuje v tečajih Strokovnega krojnega učiteljskega na Šmartinski cesti št. 24 (preje Stari trg 19). Vsaki dami je v današnji krizi poleg šivanja potrebno znanje krojenja in modeliranja. Tečaj 15. oktobra! Kroji po meri in sliki zunanjim poštobratno! Vpisujemo tudi v večerni tečaj. (u)

Klavir

poučuje absolvent glasbene visoke šole v Zagrebu. Moderni pouk — skromen honorar. — Pismo na: Daniel Grom, korepetitor drž. opere v Ljubljani. (u)

Poizvedbe

Vsaka beseda 1 Din

Zgubil se je

lovski pes seter z belo, dolgo dlako. Sliši na ime Kink. Odda naj se: Cesta na Loko št. 4. (e)

Denar

Vsaka beseda 1 Din

Posojila

od 100.000 do 5.000.000 Din iščemo za 1. hipoteke — eventualno tudi v hranilnih knjižicah. Cenjene ponudbe na: M. Jankole, komanditna družba — Ljubljana, Selenburgova ul. 6/II. Telefon 30-52. d

Vrednostne papirje

vseh vrst, tu- in inozemske, obveznice, založnice, srečke in hranilne knjižice vseh denarnih zavodov kupujemo in prodajamo. M. Jankole, komanditna družba, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II. Telefon 30-52. (d)

Posojilo

6—10.000 Din iščem proti sigurnemu jamstvu z 10% obrestmi za dobo 6 mese. Cenj. ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Ljubljana« 3/7. 14.611. (d)

Šivilja

z nekaj gotovine in lastnim strojem želi pristopiti k dobri šivilji ali pletilji kot družabnica. Ponudbe pod zn. »Šivilja« 14.626 na upravo. (d)

Objave

Vsaka beseda 1 Din

Pristopajte

k Društvu stanovanjskih najemnikov — Ljubljana, Vegova ulica 8. (o)

Stanovanja

ISČEJO:

Stanovanje

1—2 sob iščeta solidna zakonca. — Ponudbe pod »Cel dan odsotna« 14.606 na upravo »Slovenca«. c

ODDAJO:

Prazno sobo

oddam na Mirju blizu Obrtne šole mirni, solidni osebi. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.395. (c)

Dve sobi, kuhinjo

shrambo in predsobo takoj ali za november oddam. Rožna dolina, cesta XIII št. 5. (c)

Komfort. stanovanje

eno veliko, dve manjši sobi, kuhinjo in pritlikline — oddam za 1. november. Naslov v upravi »Slovenca« št. 14.612. (c)

Dvosobno stanovanje

parketirano, pritlikline in balkon oddam za november v Trnovem, Jelovškova ulica 24. (c)

Stanovanje

3 sob s kopalnico in pritliklinami, zračno in solnčno, se odda mirni stranki s 1. novembrom. Mariborska ulica 22/I. (c)

Dvosobno stanovanje

oddam novembra. Herbersteinova ulica 22. (c)

Stanovanje

2 sobi, kuhinja, pritlikline takoj oddam. — Sušnik, Postojnska ulica 12. (c)

Krasno stanovanje

se ugodno odda. Einšpielerjeva 25. (c)

Meblovano sobo

lepo, z oskrbo ali brez, oddam stalnemu gospodu. — Istotam poceni oddam manjšo sobico. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.587. (s)

Razno

Otroke

sprejme za vzgojo. Kravje in kozje mleko na razpolago. Gorsk. zrak. Marija Murn, Sv. Križ pri Litiji. (r)

Komisijo

manufakturnega blaga in sukna

bi po Novem letu prevzel hišni posestnik z lepim lokalom na prometnem kraju v mestu Koprivnici na Hrvaškem. Kot jamstvo nudim vknjižbo na prvo mesto hiše, ki je vredna 250.000 Din, a pozneje, ko bi se razmere nekoliko uredile, bi prevzel vse blago na lastni račun. — Gg. tovarnarji in veletrgovci, ki bi dali blago, naj javijo pogoje na upravo »Slovenca« pod »Komisija« 14.624. (l)

Posvetva

Droben oglas v »Slovencu« posvetvo ti hitro prodaj; če že ne z gotovim denarjem pač kupca ti s knjižico da.

Veliko gosp. poslopje

obstoječe iz obokane, jako velike kleti in skladišča ter drugih lokalov se takoj prodaj. Opisano poslopje je za vsako uporabo izredno prikladno. — Marie Juhart, Slov. Bištrica. (p)

Lepo posvetvo

arondirano, blizu Celja, z lepo hišo, gospodar. poslopji, sadonosnikom, njivami, travniki in gozdom, kupim. Kupim tudi samo zemljišče. Ponudbe na podruž. »Slovenca« v Celju pod »Lepa lega« 14.631. (p)

Hiša

z dobro idočo gostilno, vrtom, njivo itd., naprodaj. Podrobne informacije daje pisarna dr. F. Kumbatoviča, odvetnika v Mariboru, Kralja Petra trg št. 1. (p)

Glasba

Vsaka beseda 1 Din

Klavir

krasno doneč, lepo ohranjen, zn. »Bösendorfer«, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« 14.600. (g)

Kupim pianino

znam. Hözl & Heizmann. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod zn. »Hözl« št. 14.622. (g)

Pohištvo

Vsaka beseda 1 Din

Pohištvo

javorov les, spalnica in kuhinja, naprodaj. Ogled od 8 do 11. Slapničarjeva št. 8, Moste. (s)

Kupimo

Zlato

(stare zlatnine) kupujemo. M. Jankole, komanditna družba, Ljubljana, Selenburgova 6/II. Telefon št. 30-52. (k)

Suhe gobe

kupuje po najvišji dnevni ceni firma J. Kušan, Kranj. (k)

Gnoj

kupim po primerni ceni. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod zn. »Gnoj« 14.516. (k)

Vsakovrstno

zlato kupuje po najvišjih cenah CERNE. juvelir. Ljubljana, Wolfova ulica št. 3. (l)

Suhe gobe

plačuje po najvišji ceni

Sever & Komp. Ljubljana

Prodamo

Če avto svoj stari prodajaš ali motorja bi znebil se rad, brž kupca ti mnogo prižene Slovenčev najmanjši inšert!

Pletilni stroj

št. 8/60 »Ideal« naprodaj. Zgloška cesta 83. (l)

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah, za strojno pletenje in ročna dela po najnižjih cenah pri trvdki Karl Prelog, Ljubljana — Zidovska ul. in Stari trg. (l)

Ia bosanske slive

suhe, zabo 5 kg 31 Din, 10 kg 61 Din, vreče po 50 kg 195 Din, češpljeva marmelada 10 kg 70 Din franko vsak naročnik — razpošilja G. Drechsler, Tuzla. (l)

Damske plašče za jesen in zimo!

v času sezije vedno nad 300 komadov na zalogi v cenah od 240 Din naprej, dekliske plašče v vseh velikostih nad 100 komadov na zalogi od 120 Din naprej nudi trvdka

F. I. GORIČAR, Ljubljana, Sv. Petra c. 29

Poseben oddelek za damsko konfekcijo. — Lastna izdelovalnica. — Vabimo na ogled brezobvezno.

Konfekcija — modal

Naicenejši nakup. Anton Presker, Sv. Petra cesta št. 14, Ljubljana. (l)

Nogavice, rokavice,

robce, perilo, torbice, kravate nizke cene, samo pri PETELINC-u Ljubljana, ob vodi blizu Prešernovega spomenika. (p)

115 Din

1 m³ žaganih bukovih drv, prvovrstnih, franko hiša, nudi Velepč, Sv. Jerneja cesta 25. Telefon 27-08. (t)

KORUZO

novi, sušeni, sposobni za mlev, dobite po najnižji ceni pri

Fran Pogačniku, Ljubljana, Dunajska cesta 67 — nasproti mitnice. (t)

Obrt

Oglejte si

zalogo damskih klobukov. Krasna izbira. Nizke cene. Preoblikovanje 28 Din. Salon »La Femme Chic«, Anica Puhek, Selenburgova 6/I. (t)

DRVA IN PREMOG

pri Iv. Schumi Dolenska cesta Telefon št. 2951

Pšenčno moko

na boljših mlinov nudi aniceneje volietrgovina štita in mlevskih izdelkov A. VOLK, LJUBLJANA Restova cesta 24. (k)

Oton Pelan

PEVSKI ZBOR »GLASBENE MATICE« LJUBLJANSKE sporoča, da je umrl njega častni član, gospod

Oton Pelan

nestor slovenskih pevcev.

Slovenski pesmi je živel do zadnjega diha, zato mu ohranimo časten in svetel spomin! Na njega poslednji poti ga bomo spremlili v sredo 12. okt. ob 16. uri.

V Ljubljani, dne 10. oktobra 1932.

NADZORSTVO LJUDSKE HRANILNICE IN POSOJILNICE NA VAČAH naznanja žalno vest, da je umrl 8. oktobra, previden s sv. zakramenti, dolgoletni član nadzorstva, gospod

Rok Boljskar

posestnik

Pogreb blagega pokojnika je bil danes v ponedeljek na pokopališče na Vačah.

Rajniku ohranimo hvaležen spomin!

Na Vačah, dne 10. oktobra 1932.

Rado Jeglič

tajnik poštne direkcije v pokoju

v soboto, dne 8. t. m. po dolgi in mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek, dne 11. oktobra ob 4 popoldne iz mrtvašnice splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1932.

Zalujoče rodbine: Jeglič, Rybaček, Krištof, Poula, Zabkar, Gottsberger, Zorman in Riff.